

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) NR 514/2014**z dnia 16 kwietnia 2014 r.****ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Funduszu Azylu, Migracji i Integracji oraz instrumentu na rzecz wsparcia finansowego współpracy policyjnej, zapobiegania i zwalczania przestępczości oraz zarządzania kryzysowego**

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 78 ust. 2, art. 79 ust. 2 i 4, art. 82 ust. 1, art. 84 i art. 87 ust. 2,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽¹⁾,

uwzględniając opinię Komitetu Regionów ⁽²⁾,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą ⁽³⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Celem polityki spraw wewnętrznych Unii jest stworzenie przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości: obszaru bez granic wewnętrznych, na który ludzie mogą swobodnie wjeżdżać, na którym mogą swobodnie przemieszczać się, mieszkać i pracować, przekonani, że w pełni przestrzega się ich praw i zapewnia się im bezpieczeństwo; tworząc tę przestrzeń, należy pamiętać o wspólnych wyzwaniach, takich jak opracowanie kompleksowej polityki imigracyjnej Unii, służącej zwiększeniu konkurencyjności i spójności społecznej Unii, utworzenie wspólnego europejskiego systemu azylowego, zapobieganie zagrożeniom związanym z poważną i zorganizowaną przestępczością oraz zwalczanie nielegalnej imigracji, handlu ludźmi, cyberprzestępczości i terroryzmu.
- (2) Konieczne jest przyjęcie zintegrowanego podejścia do kwestii związanych z presją migracyjną i z wnioskami o udzielenie azylu oraz w odniesieniu do zarządzania zewnętrznymi granicami Unii, zapewniając pełne poszanowanie prawa międzynarodowego i praw człowieka, w tym w odniesieniu do działań realizowanych w państwach trzecich, okazując solidarność wszystkich państw członkowskich oraz wykazując świadomość potrzeby przestrzegania obowiązków krajowych w ramach procesu zapewniania wyraźnego podziału zadań.
- (3) Finansowanie przez Unię wsparcia rozwoju obszaru wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości powinno przynieść Unii wartość dodaną oraz stanowić namacalny dowód solidarności i podziału obowiązków, które są niezbędne w reagowaniu na wspólne wyzwania.
- (4) Istnienie wspólnych ram powinno zapewniać niezbędną spójność, uproszczenie i jednolite wdrażanie tego finansowania we wszystkich odpowiednich obszarach polityki.
- (5) Należy koordynować wydatkowanie środków finansowych w tym obszarze, aby zapewnić komplementarność, efektywność i widoczność, a także osiągnąć synergię budżetową.

⁽¹⁾ Dz.U. C 299 z 4.10.2012, s. 108.

⁽²⁾ Dz.U. C 277 z 13.9.2012, s. 23.

⁽³⁾ Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 13 marca 2001 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym) oraz decyzja Rady z dnia 14 kwietnia 2014 r.

- (6) We wspólnych ramach należy ustanowić zasady pomocy oraz określić obowiązki państw członkowskich i Komisji w zakresie zapewniania stosowania tych zasad, w tym w zakresie zapobiegania nieprawidłowościom i oszustwom oraz ich wykrywania.
- (7) Takie finansowanie unijne byłoby skuteczniejsze i lepiej ukierunkowane, gdyby współfinansowanie działań kwalifikowalnych odbywało się na podstawie wieloletniego programowania strategicznego opracowanego przez każde państwo członkowskie w porozumieniu z Komisją.
- (8) Środki w państwach trzecich i dotyczące państw trzecich, objęte wsparciem poprzez rozporządzenia szczegółowe określone w niniejszym rozporządzeniu („rozporządzenia szczegółowe”), należy podejmować w synergii i przy zapewnieniu spójności z innymi działaniami realizowanymi poza Unią, wspieranymi przez geograficzne i tematyczne instrumenty pomocy zewnętrznej Unii. W ramach realizacji takich działań należy w szczególności dążyć do osiągnięcia pełnej spójności z zasadami i ogólnymi celami działań zewnętrznych Unii i jej polityki zagranicznej wobec danego państwa lub regionu. Środki nie powinny mieć na celu wsparcia działań bezpośrednio ukierunkowanych na rozwój, i powinny uzupełniać, w stosownych przypadkach, pomoc finansową dostarczaną za pośrednictwem instrumentów pomocy zewnętrznej. Należy przestrzegać zasady spójności polityki na rzecz rozwoju, określonej w pkt 35 Konsensusu europejskiego w sprawie rozwoju. Ważne jest również zapewnianie, aby wdrażanie pomocy w sytuacjach nadzwyczajnych było spójna z polityką humanitarną Unii, a w stosownych przypadkach uzupełniało ją, a także aby odbywało się z poszanowaniem zasad humanitarnych określonych w Konsensusie europejskim w sprawie pomocy humanitarnej.
- (9) Działania zewnętrzne powinny być spójne i konsekwentne, zgodnie z art. 18 ust. 4 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE).
- (10) Przed przygotowaniem wieloletnich programów, które są środkiem do osiągnięcia celów takiego finansowania unijnego, państwa członkowskie i Komisja powinny podjąć dialog polityczny, aby w ten sposób ustalić spójną strategię dla każdego państwa członkowskiego. Po zakończeniu takiego dialogu politycznego każde państwo członkowskie powinno przedstawić Komisji program krajowy opisujący sposób osiągnięcia celów odpowiedniego rozporządzenia szczegółowego w latach 2014–2020. Komisja powinna zbadać, czy program krajowy jest spójny z tymi celami i z wynikami dialogu politycznego. Ponadto Komisja powinna zbadać, czy podział finansowania unijnego między poszczególne cele jest zgodny z minimalną wielkością procentową określoną dla poszczególnych celów w odpowiednim rozporządzeniu szczegółowym. Państwa członkowskie powinny mieć możliwość odstąpienia od tych minimalnych wielkości procentowych – w takim przypadku powinny podać w swoim programie krajowym przyczyny takiego odstąpienia. W przypadku gdy przyczyny podane przez dane państwo członkowskie zostaną uznane za niewystarczające, Komisja mogłaby nie zatwierdzić programu krajowego. Komisja powinna regularnie informować Parlament Europejski o wynikach dialogów politycznych, o pełnym procesie programowania obejmującym przygotowywanie programów krajowych, obejmującym również zgodność z minimalną wielkością procentową określoną dla danego celu w odpowiednich rozporządzeniach szczegółowych określonych w niniejszym rozporządzeniu, a także o realizacji programów krajowych.
- (11) Strategię należy poddać przeglądowni śródkresowemu w celu zapewnienia odpowiedniego finansowania w latach 2018–2020.
- (12) Państwa członkowskie powinny ustanowić, w sposób spójny z zasadą proporcjonalności i z potrzebą minimalizowania obciążenia administracyjnego, partnerstwo z zainteresowanymi organami i podmiotami w celu opracowania i realizacji swoich programów krajowych przez cały wieloletni okres. Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby nie doszło do konfliktu interesów między partnerami na żadnym etapie cyklu programowania. Każde państwo członkowskie powinno utworzyć komitet monitorujący program krajowy i pomagać takiemu komitetowi w przeprowadzaniu przeglądu realizacji i postępów w osiąganiu celów programu. Każde państwo członkowskie powinno być odpowiedzialne za ustanowienie praktycznych ustaleń dotyczących utworzenia komitetu monitorującego.
- (13) Kwalifikowalność wydatków w ramach programów krajowych powinno określać prawo krajowe, z zastrzeżeniem wspólnych zasad określonych w niniejszym rozporządzeniu. Należy określić początkową i końcową datę kwalifikowalności wydatków, tak aby przewidzieć jednolite i sprawiedliwe przepisy mające zastosowanie do programów krajowych.
- (14) Pomoc techniczna powinna umożliwiać państwom członkowskim wspieranie realizacji ich programów krajowych oraz udzielanie pomocy beneficjentom w wypełnianiu ich obowiązków i przestrzeganiu prawa Unii. W stosownych przypadkach pomoc techniczna może obejmować koszty poniesione przez właściwe organy w państwach trzecich.

- (15) Aby zapewnić odpowiednie ramy służące szybkiemu udzielaniu pomocy w sytuacjach nadzwyczajnych, należy przewidzieć w niniejszym rozporządzeniu wsparcie działań, na które wydatki poniesiono przed złożeniem wniosku o udzielenie pomocy, jednak nie przed dniem 1 stycznia 2014 r., zgodnie z przepisem rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 ⁽¹⁾, który dopuszcza taką elastyczność w należycie uzasadnionych, wyjątkowych przypadkach. Wsparcie takie może stanowić 100 % kwalifikowalnych wydatków w należycie uzasadnionych przypadkach, gdy przeprowadzenie danego działania ma istotne znaczenie, w szczególności w przypadku gdy beneficjentem jest organizacja międzynarodowa lub organizacja pozarządowa. Działania wspierane w ramach pomocy udzielanej w sytuacjach nadzwyczajnych powinny być bezpośrednio związane z taką sytuacją i nie powinny zastępować długoterminowych inwestycji realizowanych przez państwa członkowskie.
- (16) Podjęte decyzje odnoszące się do wniesienia wkładu z budżetu Unii należy odpowiednio udokumentować w celu zapewnienia odpowiedniej ścieżki audytu.
- (17) Interesy finansowe Unii powinny być chronione przez cały cykl wydatkowania poprzez stosowanie proporcjonalnych środków obejmujących wykrywanie i badanie nieprawidłowości oraz zapobieganie im, odzyskiwanie utraconych, nienależnie wypłaconych lub nieprawidłowo wykorzystanych środków finansowych oraz, w stosownych przypadkach, sankcje administracyjne i finansowe zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012.
- (18) W kontekście ochrony interesów finansowych Unii kontrole na miejscu i audyty przeprowadzane przez państwa członkowskie, Komisję, Trybunał Obrachunkowy i Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych ustanowiony decyzją Komisji 1999/352/WE, EWWiS, Euratom ⁽²⁾ („OLAF”) mogą być zapowiedziane lub niezapowiedziane, zgodnie z mającym zastosowanie prawem.
- (19) Nowa struktura finansowania w dziedzinie spraw wewnętrznych zmierza do uproszczenia mających zastosowanie przepisów i zmniejszenia obciążenia administracyjnego beneficjentów. Niemniej jednak, aby mechanizm kontrolny był nadal skuteczny, ważne jest przypomnienie przepisów mających zastosowanie w zakresie ochrony interesów finansowych Unii, przewidujących kontrole na miejscu i audyty, które mogą być zapowiedziane lub niezapowiedziane.
- (20) Państwa członkowskie powinny przyjąć odpowiednie środki w celu zagwarantowania prawidłowego funkcjonowania systemu zarządzania i kontroli oraz jakości realizacji swoich programów krajowych. W tym celu niezbędne jest ustalenie zasad ogólnych, które powinny być przestrzegane w tych systemach, i niezbędnych funkcji, jakie powinny one pełnić.
- (21) Należy określić obowiązki państw członkowskich w odniesieniu do systemów zarządzania i kontroli oraz zapobiegania nieprawidłowościom i naruszeniom prawa Unii oraz ich wykrywania i korygowania, aby zagwarantować skuteczną i prawidłową realizację programów krajowych tych państw.
- (22) Zgodnie z zasadami pomocniczości i proporcjonalności za realizację i kontrolę programów krajowych powinny w pierwszym rzędzie odpowiadać państwa członkowskie, które w tym celu powinny stosować swoje systemy zarządzania i kontroli. Wsparcie zapewniane na mocy rozporządzeń szczegółowych powinno być realizowane w ramach ścisłej współpracy między Komisją a państwami członkowskimi zgodnie z zasadą pomocniczości.
- (23) Państwa członkowskie powinny w pełni wykorzystywać wiedzę, wiedzę fachową, i doświadczenie, jakie podmioty publiczne lub prywatne zdobyły przy wdrażaniu wcześniejszych funduszy w dziedzinie spraw wewnętrznych.
- (24) Tylko organy odpowiedzialne wyznaczone przez państwa członkowskie oferują rozsądne gwarancje w odniesieniu do przeprowadzania niezbędnych kontroli przed udzieleniem beneficjentom wsparcia z budżetu Unii. Należy zatem wyraźnie określić, że z budżetu Unii zwracane są jedynie wydatki dokonane przez wyznaczone organy odpowiedzialne.
- (25) Należy określić uprawnienia i obowiązki Komisji w zakresie sprawdzania skuteczności funkcjonowania systemów zarządzania i kontroli oraz zobowiązania państw członkowskich do podejmowania działań.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002 (Dz.U. L 298 z 26.10.2012, s. 1).

⁽²⁾ Decyzja Komisji 1999/352/WE, EWWiS, Euratom z dnia 28 kwietnia 1999 r. ustanawiająca Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) (Dz.U. L 136 z 31.5.1999, s. 20).

- (26) Zobowiązania budżetowe Unii powinny być wykonywane co roku. W celu zapewnienia skutecznego zarządzania programem konieczne jest ustanowienie wspólnych przepisów dotyczących płatności salda rocznego i salda końcowego.
- (27) Celem płatności zaliczkowej w momencie rozpoczęcia programów jest zapewnienie, aby państwa członkowskie posiadały środki na udzielenie wsparcia beneficjentom podczas realizacji programu od momentu jego zatwierdzenia. W związku z tym należy ustanowić przepisy dotyczące wstępnych kwot płatności zaliczkowych. Wstępne płatności zaliczkowe powinny być w pełni rozliczone w momencie zamknięcia programu. Organy odpowiedzialne powinny zapewnić, aby beneficjenci niezwłocznie otrzymali całość należnej kwoty.
- (28) Ponadto należy wprowadzić roczne płatności zaliczkowe w celu zapewnienia, aby państwa członkowskie posiadały środki wystarczające do realizacji swoich programów krajowych. Roczne płatności zaliczkowe powinny być rozliczane każdego roku przy płatności salda rocznego.
- (29) W wyniku przeprowadzanego co trzy lata przeglądu rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012 wprowadzono zmiany w metodzie zarządzania dzielonego, które muszą zostać uwzględnione.
- (30) W celu zwiększenia odpowiedzialności za wydatki współfinansowane w którymkolwiek danym roku z budżetu Unii należy stworzyć odpowiednie ramy rocznego rozliczania rachunków. W tych ramach organ odpowiedzialny powinien przedłożyć Komisji, w odniesieniu do programu krajowego, dokumenty, o których mowa przepisach rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012 dotyczących zarządzania dzielonego z państwami członkowskimi.
- (31) W celu zwiększenia wiarygodności rocznego rozliczenia rachunków w całej Unii należy ustanowić wspólne przepisy dotyczące charakteru i poziomu kontroli, które mają przeprowadzać państwa członkowskie.
- (32) Aby zapewnić należyte zarządzanie finansowe zasobami Unii, może być konieczne zastosowanie przez Komisję korekt finansowych. Aby zapewnić państwom członkowskim pewność prawa, ważne jest określenie okoliczności, w jakich naruszenia mających zastosowanie przepisów prawa unijnego lub krajowego mogą prowadzić do zastosowania przez Komisję korekt finansowych. W celu zapewnienia, aby wszelkie korekty finansowe, które Komisja może nałożyć na państwa członkowskie, były związane z ochroną interesów finansowych Unii, korekty takie powinny być dopuszczalne tylko w przypadkach, w których naruszenie prawa unijnego lub krajowego bezpośrednio lub pośrednio dotyczy kwalifikowalności, prawidłowości, zarządzania lub kontroli działań oraz odpowiadających im wydatków. Aby zapewnić proporcjonalność, ważne jest, aby Komisja przy podejmowaniu decyzji o wysokości korekty finansowej uwzględniała charakter i wagę naruszenia. W tym względzie należy ustanowić kryteria stosowania korekt finansowych przez Komisję oraz procedurę, która może prowadzić do podjęcia decyzji w sprawie korekty finansowej.
- (33) W celu ustanowienia finansowego powiązania między organami odpowiedzialnymi a budżetem Unii Komisja powinna co roku przeprowadzać rozliczenie rachunków tych organów. Decyzja o rozliczeniu rachunków powinna obejmować kwestie związane z kompletnością, dokładnością i prawdziwością przekazanych rozliczeń, natomiast nie powinna obejmować zgodności wydatków z prawem Unii.
- (34) Ponieważ Komisja jest odpowiedzialna za właściwe stosowanie prawa Unii zgodnie z art. 17 TUE, powinna podejmować decyzje w kwestii tego, czy wydatki poniesione przez państwa członkowskie są zgodne z prawem Unii. Państwom członkowskim należy przyznać prawo do uzasadniania decyzji w sprawie dokonywania płatności. W celu udzielenia państwom członkowskim gwarancji prawnych i finansowych dotyczących wydatków dokonanych w przeszłości, należy określić maksymalny okres, w którym Komisja może podjąć decyzję w sprawie skutków finansowych stwierdzonej niezgodności.
- (35) Ważne jest zapewnienie, z jednej strony, należytego zarządzania finansami i skutecznego wdrażania, a z drugiej – przejrzystości, pewności prawa, dostępności finansowania i równego traktowania beneficjentów.
- (36) W celu uproszczenia korzystania z finansowania oraz ograniczenia ryzyka popełnienia błędu, zapewniając zróżnicowanie w przypadkach, gdy konieczne jest uwzględnienie specyfiki polityki, należy określić formy wsparcia oraz zharmonizowane warunki kwalifikowalności dotacji na wydatki, w tym uproszczone opcje kosztów. Zgodnie z zasadą pomocniczości państwa członkowskie powinny przyjąć krajowe przepisy dotyczące kwalifikowalności wydatków.

- (37) W celu zachęcenia do przestrzegania dyscypliny finansowej należy określić rozwiązania dotyczące umorzenia dowolnej części zobowiązania budżetowego w ramach programu krajowego, w szczególności w przypadkach, gdy kwota może zostać wyłączona z takiego umorzenia, zwłaszcza gdy opóźnienia w realizacji wynikają z postępowania sądowego lub odwołania administracyjnego o skutku zawieszającym, lub są spowodowane działaniem siły wyższej.
- (38) Aby zapewnić właściwe stosowanie przepisów ogólnych dotyczących umarzania zobowiązań, w ustanowionych przepisach należy szczegółowo określić sposób określania terminów umorzenia i wylczenia odpowiednich kwot.
- (39) Ważne jest podawanie do wiadomości publicznej informacji na temat celów osiągniętych dzięki finansowaniu unijnemu. Obywatele mają prawo wiedzieć, w jaki sposób wydatkowane są zasoby finansowe Unii. Odpowiedzialność za zapewnienie przekazania odpowiednich informacji opinii publicznej powinna spoczywać na Komisji, organach odpowiedzialnych i na beneficjentach. Aby zapewnić większą skuteczność działań informacyjnych skierowanych do ogółu społeczeństwa oraz silniejszą synergię między działaniami informacyjnymi podejmowanymi z inicjatywy Komisji, środki przeznaczone na działania informacyjne w ramach tego finansowania unijnego powinny obejmować również komunikację instytucjonalną w zakresie priorytetów polityki Unii, pod warunkiem że są one związane z celami ogólnymi finansowania unijnego w dziedzinie spraw wewnętrznych.
- (40) W celu zapewnienia szerokiego rozpowszechniania informacji dotyczących finansowania unijnego w dziedzinie spraw wewnętrznych oraz informowania potencjalnych beneficjentów o możliwościach finansowania należy określić na podstawie niniejszego rozporządzenia szczegółowe przepisy dotyczące działań informacyjnych i komunikacyjnych, jak również określoną charakterystykę techniczną takich działań, zaś każde państwo członkowskie powinno przynajmniej uruchomić stronę internetową lub portal internetowy zawierające niezbędne informacje. Państwa członkowskie powinny nadawać bardziej bezpośrednią formę kampaniom informacyjnym w celu zapewnienia właściwego informowania potencjalnych beneficjentów poprzez, między innymi, regularne organizowanie imprez otwartych dla publiczności, tzw. dni informacyjnych i sesji szkoleniowych.
- (41) Skuteczność wspieranych działań zależy również od ich oceny oraz od upowszechniania ich wyników. Należy formalnie określić obowiązki państw członkowskich i Komisji w tym względzie oraz dokonać formalnych ustaleń zapewniających rzetelność oceny i jakość odnośnych informacji.
- (42) W celu zmiany przepisów niniejszego rozporządzenia dotyczących wspólnych zasad kwalifikowalności wydatków należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania aktów zgodnie z art. 290 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE). Szczególnie ważne jest, aby w czasie prac przygotowawczych Komisja prowadziła stosowne konsultacje, w tym na poziomie ekspertów. Przygotowując i opracowując akty delegowane, Komisja powinna zapewnić jednoczesne, terminowe i odpowiednie przekazywanie stosownych dokumentów Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.
- (43) Stosując niniejsze rozporządzenie, w tym przygotowując akty delegowane, Komisja powinna zasięgać opinii ekspertów ze wszystkich państw członkowskich.
- (44) W celu zapewnienia jednolitych warunków wykonywania niniejszego rozporządzenia należy powierzyć Komisji uprawnienia wykonawcze. Uprawnienia te powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011⁽¹⁾.
- (45) W odniesieniu do aktów wykonawczych nakładających wspólne obowiązki na państwa członkowskie, w szczególności w zakresie przekazywania Komisji informacji, należy stosować procedurę sprawdzającą, zaś w odniesieniu do przyjmowania aktów wykonawczych dotyczących wzorów formularzy służących do przekazywania Komisji informacji, ze względu na czysto techniczny charakter tych aktów, należy stosować procedurę doradczą.
- (46) Ponieważ cel niniejszego rozporządzenia, a mianowicie ustanowienie przepisów ogólnych dla wykonywania rozporządzeń szczególnych, nie może zostać osiągnięty w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, natomiast ze względu na rozmiary i skutki działania możliwe jest jego lepsze osiągnięcie na poziomie Unii, Unia może podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 TUE. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tego celu.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13).

- (47) W zakresie, w jakim niniejsze rozporządzenie ustanawia przepisy ogólne niezbędne do wykonywania rozporządzeń szczegółowych, które to przepisy przewidują jego stosowanie do tych rozporządzeń szczególnych i które stanowią akty opierające się na dorobku Schengen w odniesieniu do państw, do których te rozporządzenia szczególne mają zastosowanie na podstawie odpowiednich protokołów załączonych do TUE i TFUE lub na podstawie odpowiednich umów, niniejsze rozporządzenie należy stosować razem z tymi rozporządzeniami szczególnymi. Oznacza to, że w tym zakresie niniejsze rozporządzenie może ustanawiać związek z przepisami rozporządzeń szczegółowych rozwijających dorobek Schengen i może mieć na nie bezpośredni wpływ, tym samym wywierając również wpływ na ramy prawne dorobku.
- (48) Zgodnie z art. 3 Protokołu nr 21 w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, załączonego do TUE i do TFUE, te państwa członkowskie powiadomiły o chęci uczestniczenia w przyjęciu i stosowaniu niniejszego rozporządzenia.
- (49) Zgodnie z art. 1 i 2 Protokołu nr 22 w sprawie stanowiska Danii, załączonego do TUE i do TFUE, Dania nie uczestniczy w przyjęciu niniejszego rozporządzenia, nie jest nim związana ani go nie stosuje.
- (50) Należy dostosować okres stosowania niniejszego rozporządzenia do okresu stosowania rozporządzenia Rady (UE, Euratom) nr 1311/2013 ⁽¹⁾. W związku z tym niniejsze rozporządzenie powinno mieć zastosowanie od dnia 1 stycznia 2014 r.,

PRZYMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

ROZDZIAŁ I

PRZEPISY OGÓLNE

Artykuł 1

Cel i zakres stosowania

Niniejsze rozporządzenie ustanawia przepisy ogólne dotyczące wykonywania rozporządzeń szczegółowych w odniesieniu do:

- a) finansowania wydatków;
- b) partnerstwa, programowania, sprawozdawczości, monitorowania i oceny;
- c) systemów zarządzania i kontroli, które mają zostać wprowadzone przez państwa członkowskie; oraz
- d) rozliczania rachunków.

Artykuł 2

Definicje

Do celów niniejszego rozporządzenia stosuje się następujące definicje:

- a) „rozporządzenia szczegółowe” oznaczają:
 - rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 516/2014 ⁽²⁾,
 - rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 513/2014 ⁽³⁾, oraz
 - każde inne rozporządzenie, które przewiduje stosowanie niniejszego rozporządzenia;
- b) „programowanie” oznacza wieloetapowy proces organizacji, podejmowania decyzji i finansowania, mający na celu realizację przez Unię i państwa członkowskie, w perspektywie wieloletniej, wspólnego działania na rzecz osiągnięcia celów określonych w rozporządzeniach szczegółowych;

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (UE, Euratom) nr 1311/2013 z dnia 2 grudnia 2013 r. określające wieloletnie ramy finansowe na lata 2014–2020 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 884).

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 516/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. ustanawiające Fundusz Azylu, Migracji i Integracji, zmieniające decyzję Rady 2008/381/WE oraz uchylające decyzje Parlamentu Europejskiego i Rady nr 573/2007/WE i nr 575/2007/WE oraz decyzję Rady 2007/435/WE (zob. s. 168 niniejszego Dziennika Urzędowego).

⁽³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 513/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. ustanawiające, w ramach Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego, instrument na rzecz wsparcia finansowego współpracy policyjnej, zapobiegania i zwalczania przestępczości oraz zarządzania kryzysowego oraz uchylające decyzję Rady 2007/125/WSiSW (zob. s. 93 niniejszego Dziennika Urzędowego).

- c) „działanie” oznacza projekt lub grupę projektów, które organ odpowiedzialny danego programu krajowego wybrał lub za których wybór odpowiada, przyczyniających się do osiągnięcia celów ogólnych i szczegółowych określonych w rozporządzeniach szczegółowych;
- d) „działanie Unii” oznacza działanie ponadnarodowe lub działanie o szczególnym znaczeniu dla Unii, jak określono w rozporządzeniach szczegółowych;
- e) „projekt” oznacza konkretny, praktyczny środek podjęty w celu realizacji całości lub części działania przez beneficjenta wkładu Unii;
- f) „pomoc w sytuacjach nadzwyczajnych” oznacza projekt lub grupę projektów stanowiących reakcję na sytuację nadzwyczajną, jak określono w rozporządzeniach szczegółowych;
- g) „beneficjent” oznacza odbiorcę wkładu Unii w ramach projektu; beneficjentem mogą być: podmioty publiczne lub prywatne, organizacja międzynarodowa lub Międzynarodowy Komitet Czerwonego Krzyża („MKCK”) lub Międzynarodowa Federacja Krajowych Stowarzyszeń Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężca.

ROZDZIAŁ II

ZASADY POMOCY

Artykuł 3

Zasady ogólne

1. Rozporządzenia szczegółowe przewidują wsparcie za pośrednictwem programów krajowych, działań Unii i pomocy w sytuacjach nadzwyczajnych, które to wsparcie stanowi uzupełnienie interwencji krajowych, regionalnych i lokalnych, realizując cele Unii i z którego wynika wartość dodana dla Unii.
2. Komisja i państwa członkowskie zapewniają, aby wsparcie udzielane na mocy rozporządzeń szczegółowych oraz przez państwa członkowskie było spójne z odpowiednimi działaniami, politykami i priorytetami Unii oraz aby stanowiło uzupełnienie innych instrumentów Unii, przy jednoczesnym uwzględnieniu specyficznego kontekstu każdego państwa członkowskiego.
3. Wsparcie udzielane na mocy rozporządzeń szczegółowych wdraża się w ścisłej współpracy między Komisją a państwami członkowskimi.
4. Komisja i państwa członkowskie, wraz z Europejską Służbą Działań Zewnętrznych („ESDZ”) w odniesieniu do działań w państwach trzecich i dotyczących państw trzecich, zapewniają – zgodnie ze swoim odpowiednim zakresem obowiązków – koordynację między niniejszym rozporządzeniem i rozporządzeniami szczegółowymi oraz innymi odpowiednimi politykami, strategiami i instrumentami Unii, w tym politykami, strategiami i instrumentami w ramach działań zewnętrznych Unii.
5. Komisja i państwa członkowskie, w stosownych przypadkach wraz z ESDZ, zapewniają, aby działania w państwach trzecich i dotyczące państw trzecich były prowadzone w synergii oraz przy zachowaniu spójności z innymi działaniami prowadzonymi poza Unią i wspieranymi za pośrednictwem instrumentów unijnych. Powinny one w szczególności zapewnić, aby działania te:
 - a) były spójne z polityką zewnętrzną Unii, zgodnie z zasadą spójności polityki na rzecz rozwoju oraz spójne z dokumentami z zakresu programowania strategicznego dla danego regionu lub państwa;
 - b) koncentrowały się na środkach nieukierunkowanych na rozwój;
 - c) służyły interesom polityk wewnętrznych Unii i były spójne z działaniami podejmowanymi wewnątrz Unii.
6. Komisja i państwa członkowskie stosują zasadę należytego zarządzania finansami zgodnie z rozporządzeniem (EU, Euratom) nr 966/2012, w szczególności zgodnie z zasadami oszczędności, wydajności i skuteczności przewidzianymi w art. 30 tego rozporządzenia.
7. Komisja i państwa członkowskie zapewniają skuteczność wsparcia udzielanego na mocy rozporządzeń szczegółowych, w tym poprzez monitorowanie, sprawozdawczość i ocenę.

8. Komisja i państwa członkowskie wykonują swoje odpowiednie zadania w odniesieniu do niniejszego rozporządzenia i rozporządzeń szczegółowych w celu zmniejszenia obciążenia administracyjnego spoczywającego na beneficjentach, państwach członkowskich i Komisji, uwzględniając zasadę proporcjonalności.

Artykuł 4

Zgodność z prawem unijnym i krajowym

Działania finansowane na mocy rozporządzeń szczegółowych muszą być zgodne z mającym zastosowanie prawem unijnym i krajowym.

Artykuł 5

Ochrona interesów finansowych Unii

1. Komisja przyjmuje odpowiednie środki zapewniające, w trakcie realizacji działań finansowanych na mocy niniejszego rozporządzenia i rozporządzeń szczegółowych, ochronę interesów finansowych Unii poprzez stosowanie środków zapobiegania nadużyciom finansowym, korupcji i wszelkim innym nielegalnym działaniom, poprzez skuteczne kontrole, poprzez odzyskiwanie kwot nienależnie wypłaconych, jeżeli wykryto nieprawidłowości, a także, w stosownych przypadkach, poprzez skuteczne, proporcjonalne i odstrasżające sankcje administracyjne i finansowe.

2. Państwa członkowskie zapobiegają nieprawidłowościom oraz je wykrywają i korygują, a także odzyskują kwoty nienależnie wypłacone wraz ze wszelkimi odsetkami za zwłokę. Powiadamiają o nich Komisję oraz informują ją na bieżąco o wszelkich znaczących postępach w związanych z tym postępowaniach administracyjnych i sądowych.

3. Jeżeli kwoty nienależnie wypłacone beneficjentowi, w wyniku błędu lub zaniedbania ze strony państwa członkowskiego, nie mogą być odzyskane, to państwo członkowskie jest odpowiedzialne za zwrot stosownych kwot do budżetu Unii.

4. Państwa członkowskie zapewniają skuteczne środki zapobiegania nadużyciom finansowym, w szczególności w odniesieniu do obszarów podwyższonego ryzyka. Takie środki zapobiegania muszą mieć charakter odstrasżający, z uwzględnieniem korzyści oraz proporcjonalności takich środków.

5. Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 58, w odniesieniu do obowiązków państw członkowskich określonych w ust. 2 i 3 niniejszego artykułu.

6. Komisja określa w drodze aktów wykonawczych częstotliwość i formę przekazywania informacji na temat nieprawidłowości. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 59 ust. 2.

7. Komisja lub jej przedstawiciele oraz Trybunał Obrachunkowy mają uprawnienia do audytu, na podstawie dokumentacji i na miejscu, wobec wszystkich beneficjentów dotacji, wykonawców i podwykonawców, którzy otrzymali unijne środki finansowe zgodnie z niniejszym rozporządzeniem i rozporządzeniami szczegółowymi.

8. OLAF może prowadzić dochodzenia, w tym kontrole i inspekcje na miejscu zgodnie z przepisami i procedurami ustanowionymi w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013 ⁽¹⁾ i w rozporządzeniu Rady (Euratom, WE) nr 2185/96 ⁽²⁾, w celu ustalenia, czy miało miejsce nadużycie finansowe, korupcja lub jakiegokolwiek inne nielegalne działanie naruszające interesy finansowe Unii w związku z umową o udzielenie dotacji, decyzją o udzieleniu dotacji lub zamówieniem finansowanym zgodnie z niniejszym rozporządzeniem i rozporządzeniami szczegółowymi.

9. Bez uszczerbku dla ust. 1, 7 i 8 w umowach o współpracy z państwami trzecimi i organizacjami międzynarodowymi, zamówieniach, umowach o udzielenie dotacji i decyzjach o udzieleniu dotacji wynikających z wykonywania niniejszego rozporządzenia i rozporządzeń szczegółowych zamieszcza się postanowienia wyraźnie upoważniające Komisję, Trybunał Obrachunkowy i OLAF do prowadzenia takich audytów i dochodzeń zgodnie z ich odpowiednimi kompetencjami.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013 z dnia 11 września 2013 r. dotyczące dochodzeń prowadzonych przez Europejski Urząd ds. Zwalczenia Nadużyć Finansowych (OLAF) oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1073/1999 Parlamentu Europejskiego i Rady i rozporządzenie Rady (Euratom) nr 1074/1999 (Dz.U. L 248 z 18.9.2013, s. 1).

⁽²⁾ Rozporządzenie Rady (Euratom, WE) nr 2185/96 z dnia 11 listopada 1996 r. w sprawie kontroli na miejscu oraz inspekcji przeprowadzanych przez Komisję w celu ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich przed nadużyciami finansowymi i innymi nieprawidłowościami (Dz.U. L 292 z 15.11.1996, s. 2).

ROZDZIAŁ III

RAMY FINANSOWE DOTYCZĄCE DZIAŁAŃ UNII, POMOCY W SYTUACJACH NADZWYCZAJNYCH I POMOCY TECHNICZNEJ

Artykuł 6

Ramy wdrażania

1. Komisja ustanawia łączną kwotę udostępnianą na działania Unii, pomoc w sytuacjach nadzwyczajnych i pomoc techniczną z inicjatywy Komisji w ramach środków rocznych z budżetu Unii.
2. Komisja przyjmuje w drodze aktów wykonawczych program prac dotyczący działań Unii i pomocy w sytuacjach nadzwyczajnych. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 59 ust. 3.
3. Aby zapewnić terminową dostępność zasobów, Komisja może osobno przyjąć program prac dotyczący pomocy w sytuacjach nadzwyczajnych.
4. Działania Unii, pomoc w sytuacjach nadzwyczajnych i pomoc techniczna z inicjatywy Komisji mogą być realizowane bezpośrednio, przez Komisję bądź za pośrednictwem agencji wykonawczych albo pośrednio, przez podmioty i osoby inne niż państwa członkowskie zgodnie z art. 60 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012.

Artykuł 7

Pomoc w sytuacjach nadzwyczajnych

1. W odpowiedzi na sytuację nadzwyczajną określoną w rozporządzeniach szczegółowych Komisja może podjąć decyzję o udzieleniu pomocy w sytuacjach nadzwyczajnych. W takich przypadkach informuje o tym terminowo Parlament Europejski i Radę.
2. W granicach dostępnych zasobów pomoc w sytuacjach nadzwyczajnych może wynosić do 100 % wydatków kwalifikowalnych.
3. Pomoc w sytuacjach nadzwyczajnych może obejmować pomoc w państwach członkowskich i w państwach trzecich zgodnie z celami i działaniami określonymi w rozporządzeniach szczegółowych.
4. W ramach pomocy w sytuacjach nadzwyczajnych można wspierać wydatki, które zostały poniesione przed datą złożenia wniosku o dotację lub wniosku o pomoc, jednak nie przed dniem 1 stycznia 2014 r., gdy jest to niezbędne do realizacji działania.
5. Pomoc w sytuacjach nadzwyczajnych może mieć formę dotacji przyznawanych bezpośrednio agencjom unijnym.

Artykuł 8

Działania Unii i pomoc w sytuacjach nadzwyczajnych w państwach trzecich lub dotyczące państw trzecich

1. Komisja może podjąć decyzję o finansowaniu działań Unii i pomocy w sytuacjach nadzwyczajnych w państwach trzecich lub dotyczących państw trzecich zgodnie z celami i działaniami określonymi w rozporządzeniach szczegółowych.
2. W przypadku gdy działania takie są realizowane bezpośrednio, następujące podmioty mogą składać wnioski o dotacje:
 - a) państwa członkowskie;
 - b) państwa trzecie – w należycie uzasadnionych przypadkach, w których otrzymanie dotacji jest niezbędne, aby osiągnąć cele niniejszego rozporządzenia i rozporządzeń szczegółowych;
 - c) wspólne organy ustanowione przez państwa trzecie i Unię lub przez państwa członkowskie;
 - d) organizacje międzynarodowe, w tym organizacje regionalne, organy, departamenty i misje ONZ, międzynarodowe instytucje finansowe i banki rozwoju, a także instytucje mające jurysdykcję międzynarodową – w zakresie, w jakim przyczyniają się one do realizacji celów danego rozporządzenia szczegółowego lub danych rozporządzeń szczegółowych;
 - e) MKCK oraz Międzynarodowa Federacja Krajowych Stowarzyszeń Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy;
 - f) organizacje pozarządowe mające siedzibę i zarejestrowane w Unii i w państwach uczestniczących we wdrażaniu, stosowaniu i rozwoju dorobku Schengen;

g) agencje unijne zajmujące się pomocą w sytuacjach nadzwyczajnych.

Artykuł 9

Pomoc techniczna z inicjatywy Komisji

1. Z inicjatywy Komisji lub w jej imieniu w ramach rozporządzeń szczegółowych można wspierać środki i działania przygotowawcze, monitorowanie, pomoc administracyjną i techniczną oraz środki związane z oceną, audytem i kontrolą niezbędne do wykonania niniejszego rozporządzenia i rozporządzeń szczegółowych.

2. Środki i działania, o których mowa w ust. 1, mogą obejmować:

- a) pomoc w przygotowaniu i wycenie projektów;
- b) wspieranie wzmocnienia instytucjonalnego i budowy potencjału administracyjnego na potrzeby skutecznego wykonywania niniejszego rozporządzenia i rozporządzeń szczegółowych;
- c) działania związane z analizowaniem, zarządzaniem, monitorowaniem, wymianą informacji oraz wykonywaniem niniejszego rozporządzenia i rozporządzeń szczegółowych, a także działania związane z wdrażaniem systemów kontroli oraz pomocy technicznej i administracyjnej;
- d) oceny, ekspertyzy, statystyki i badania, również o charakterze ogólnym, dotyczące funkcjonowania rozporządzeń szczegółowych;
- e) działania mające na celu rozpowszechnianie informacji, wspieranie tworzenia sieci, prowadzenie działań komunikacyjnych, podnoszenie świadomości oraz promowanie współpracy i wymiany doświadczeń, w tym z państwami trzecimi. W celu zapewnienia większej skuteczności działań informacyjnych skierowanych do ogółu społeczeństwa oraz w celu wzmocnienia efektu synergii między działaniami informacyjnymi podejmowanymi z inicjatywy Komisji, zasoby przeznaczone na działania informacyjne w ramach niniejszego rozporządzenia obejmują również komunikację instytucjonalną w zakresie priorytetów polityki Unii, pod warunkiem że są one związane z celami ogólnymi niniejszego rozporządzenia i rozporządzeń szczegółowych;
- f) instalację, aktualizację, obsługę i łączenie systemów komputerowych służących do zarządzania, monitorowania, audytu, kontroli i oceny;
- g) projektowanie wspólnych ram służących ocenie i monitorowaniu, a także projektowanie systemu wskaźników, z uwzględnieniem w stosownych przypadkach wskaźników krajowych;
- h) działania zmierzające do poprawy metod oceny i wymiany informacji na temat praktyk w zakresie oceny;
- i) konferencje, seminaria, warsztaty i inne wspólne działania informacyjne i szkoleniowe dotyczące wykonywania niniejszego rozporządzenia i rozporządzeń szczegółowych przeznaczone dla właściwych organów i beneficjentów;
- j) działania związane z wykrywaniem nadużyć finansowych i zapobieganiem takim nadużyciom;
- k) działania związane z audytem.

3. Środki i działania, o których mowa w ust. 1, mogą również dotyczyć poprzednich i następnych ram finansowych.

ROZDZIAŁ IV

PROGRAMY KRAJOWE

SEKCJA 1

Programowanie i ramy wdrażania

Artykuł 10

Programowanie

Cele rozporządzeń szczegółowych realizowane są w ramach wieloletniego programowania na lata 2014–2020, z zastrzeżeniem przeglądu śródkresowego zgodnie z art. 15.

*Artykuł 11***Pomocniczość i proporcjonalność interwencji**

1. Państwa członkowskie oraz ich właściwe organy określone w art. 25 są odpowiedzialne za realizację programów i wykonywanie zadań wynikających z niniejszego rozporządzenia i rozporządzeń szczegółowych na odpowiednim szczeblu, zgodnie z ramami instytucjonalnymi, prawnymi i finansowymi danego państwa członkowskiego oraz z zastrzeżeniem zachowania zgodności z niniejszym rozporządzeniem i rozporządzeniami szczegółowymi.
2. W ustaleniach dotyczących realizacji i korzystania z wsparcia w ramach rozporządzeń szczegółowych, w szczególności zasobów finansowych i administracyjnych wymaganych w związku ze sprawozdawczością, oceną, zarządzaniem i kontrolą, uwzględnia się – mając na uwadze poziom przyznanego wsparcia – zasadę proporcjonalności, tym samym zmniejszając obciążenie administracyjne i ułatwiając skuteczną realizację.

*Artykuł 12***Partnerstwo**

1. Każde państwo członkowskie organizuje, zgodnie z przepisami i praktykami krajowymi oraz z zastrzeżeniem wszelkich mających zastosowanie wymogów w zakresie bezpieczeństwa, partnerstwo z odpowiednimi organami i podmiotami w celu wykonywania zadań określonych w ust. 3. Partnerstwo opiera się na właściwych organach publicznych działających, w stosownych przypadkach, na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym. Obejmuje ono również, w stosownych przypadkach, odpowiednie organizacje międzynarodowe, organizacje pozarządowe i partnerów społecznych.
2. Partnerstwo jest prowadzone w całkowitej zgodności z uprawnieniami instytucjonalnymi, prawnymi i finansowymi właściwymi dla każdej kategorii partnerów.
3. Państwa członkowskie angażują uczestników partnerstwa w opracowywanie, realizację, monitorowanie i ocenę programów krajowych. Uczestnicy partnerstwa mogą być różni na różnych etapach programu.
4. Każde państwo członkowskie ustanawia komitet monitorujący w celu wsparcia realizacji programów krajowych.
5. Komisja może przedstawiać wskazówki dotyczące monitorowania programów krajowych oraz – w razie konieczności i w porozumieniu z danym państwem członkowskim – może uczestniczyć w charakterze doradcy w pracach komitetu monitorującego.

*Artykuł 13***Dialog polityczny**

1. Aby ułatwić przygotowanie programów krajowych, każde państwo członkowskie i Komisja przeprowadzają dialog na szczeblu wyższych rangą urzędników, biorąc pod uwagę stosowne orientacyjne ramy czasowe określone w art. 14. Dialog koncentruje się na ogólnych wynikach, które mają zostać osiągnięte za pomocą programów krajowych w odpowiedzi na potrzeby i priorytety państw członkowskich w obszarach interwencji objętych zakresem rozporządzeń szczegółowych, przy uwzględnieniu sytuacji wyjściowej w państwie członkowskim i celów rozporządzeń szczegółowych. Dialog jest również okazją do wymiany poglądów na temat działań Unii. Wyniki dialogu służą jako wskazówki przy przygotowywaniu i zatwierdzaniu programów krajowych i obejmują wskazanie spodziewanej daty przedłożenia Komisji przez państwa członkowskie programów krajowych, co pozwoli na terminowe przyjęcie programu. Wyniki te zapisuje się w uzgodnionym protokole.
2. Działania realizowane w państwach trzecich i dotyczące państw trzecich nie mogą być działaniami bezpośrednio ukierunkowanymi na rozwój, zaś celem dialogu politycznego jest całkowita spójność z zasadami i ogólnymi celami działań zewnętrznych i polityki zagranicznej Unii w odniesieniu do danego państwa lub regionu.
3. Po zakończeniu dialogów politycznych Komisja informuje Parlament Europejski o ogólnych wynikach.
4. Jeżeli państwo członkowskie i Komisja uznają to za stosowne, dialog polityczny może zostać powtórzony po przeglądzie śródkresowym, o którym mowa w art. 15, w celu ponownej oceny potrzeb tego państwa członkowskiego i priorytetów Unii.

Artykuł 14

Przygotowywanie i zatwierdzanie programów krajowych

1. Na podstawie wyników dialogu politycznego, o którym mowa w art. 13 ust. 1, każde państwo członkowskie przedstawia propozycję wieloletniego programu krajowego zgodnie z rozporządzeniami szczegółowymi.
2. Każdy proponowany program krajowy obejmuje lata budżetowe w okresie od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2020 r. i zawiera następujące elementy:
 - a) opis sytuacji wyjściowej w danym państwie członkowskim wraz z opartymi na faktach informacjami, które są niezbędne do właściwej oceny wymogów;
 - b) analizę wymogów obowiązujących w danym państwie członkowskim oraz celów krajowych wyznaczonych w celu spełnienia tych wymogów w okresie objętym programem;
 - c) odpowiednią strategię określającą cele, które mają być realizowane przy wsparciu z budżetu Unii, wraz z celami służącymi ich osiągnięciu, orientacyjny harmonogram oraz przykłady planowanych działań służących osiągnięciu tych celów;
 - d) opis sposobu realizacji celów określonych w rozporządzeniach szczegółowych;
 - e) mechanizmy zapewniające koordynację między instrumentami ustanowionymi na mocy rozporządzeń szczegółowych a innymi instrumentami unijnymi i krajowymi;
 - f) informacje na temat ram monitorowania i oceny, które należy stworzyć, oraz wskaźników, które należy stosować w celu pomiaru postępów w realizacji celów określonych w odniesieniu do sytuacji wyjściowej w danym państwie członkowskim;
 - g) przepisy wykonawcze dotyczące danego programu krajowego określające właściwe organy oraz skrótowy opis planowanego systemu zarządzania i kontroli;
 - h) skrótowy opis wybranego podejścia do realizacji zasady partnerstwa określonej w art. 12;
 - i) projekt planu finansowego z orientacyjnym podziałem na każdy rok budżetowy w danym okresie wraz ze wskazaniem wydatków na pomoc techniczną;
 - j) mechanizmy i metody stosowane w celu nagłośnienia programu krajowego.
3. Państwa członkowskie przedstawiają Komisji propozycje programów krajowych nie później niż w terminie trzech miesięcy po zakończeniu dialogu politycznego, o którym mowa w art. 13.
4. Komisja przyjmuje w drodze aktów wykonawczych model, zgodnie z którym sporządza się programy krajowe. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 59 ust. 3.
5. Przed zatwierdzeniem proponowanego programu krajowego Komisja analizuje:
 - a) jego spójność z celami określonymi w rozporządzeniach szczegółowych oraz z wynikami dialogu politycznego, o których mowa w art. 13 ust. 1;
 - b) podział finansowania unijnego pomiędzy poszczególne cele w świetle wymogów określonych w rozporządzeniach szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, uzasadnienie dotyczące każdego odstąpienia od minimalnych wartości określonych w rozporządzeniach szczegółowych;
 - c) adekwatność celów, zamierzeń, wskaźników, harmonogramu oraz przykłady działań przewidzianych w proponowanym programie krajowym w świetle strategii proponowanej przez państwa członkowskie;
 - d) adekwatność przepisów wykonawczych, o których mowa w ust. 2 lit. g), w świetle przewidywanych działań;
 - e) zgodność proponowanego programu z prawem Unii;

- f) komplementarność ze wsparciem zapewnianym w ramach innych funduszy unijnych, w tym Europejskiego Funduszu Społecznego;
- g) w przypadkach przewidzianych w rozporządzeniu szczegółowym, w odniesieniu do celów i przykładów działań w państwach trzecich lub dotyczących państw trzecich, spójność z zasadami i ogólnymi celami działań zewnętrznych i polityki zagranicznej Unii w odniesieniu do danego państwa lub regionu.
6. Komisja przedstawia swoje uwagi w terminie trzech miesięcy od daty przedłożenia proponowanego programu krajowego. W przypadku gdy Komisja uzna, że proponowany program krajowy jest niespójny z celami danego rozporządzenia szczegółowego, w świetle strategii krajowej, lub że finansowanie unijne, które ma zostać przyznane na te cele, jest niewystarczające lub że program jest niezgodny z prawem Unii, wzywa ona dane państwo członkowskie do przedstawienia wszystkich niezbędnych informacji dodatkowych oraz w stosownych przypadkach do zmiany proponowanego programu krajowego.
7. Komisja zatwierdza każdy program krajowy nie później niż sześć miesięcy po formalnym przedłożeniu programu przez państwo członkowskie, pod warunkiem że wszelkie przedstawione przez Komisję uwagi zostały odpowiednio uwzględnione.
8. Bez uszczerbku dla ust. 7 Komisja informuje Parlament Europejski o ogólnych wynikach stosowania ust. 5 i 6, w tym o zgodności z minimalnymi wielkościami procentowymi określonymi dla poszczególnych celów w odpowiednich rozporządzeniach szczegółowych lub o odstąpieniu od tych wielkości.
9. W świetle nowych lub nieprzewidzianych okoliczności, z inicjatywy Komisji lub zainteresowanego państwa członkowskiego, można dokonać ponownej analizy zatwierdzonego programu krajowego i w razie konieczności zmienić go na pozostałą część okresu programowania.

Artykuł 15

Przegląd śródkresowy

1. W roku 2018 Komisja i każde państwo członkowskie dokonują przeglądu sytuacji w świetle sprawozdań z oceny okresowej, przedkładanych przez państwa członkowskie zgodnie z art. 57 ust. 1 lit. a), oraz w świetle zmian w politykach Unii i zmian w danym państwie członkowskim.
2. Po dokonaniu przeglądu, o którym mowa w ust. 1, oraz w świetle jego wyników można dokonać zmian w programach krajowych.
3. Zasady określone w art. 14, dotyczące przygotowywania i zatwierdzania programów krajowych, stosuje się odpowiednio do przygotowywania i zatwierdzania zmienionych krajowych programów.
4. Po zakończeniu przeglądu śródkresowego Komisja – w ramach oceny okresowej, o której mowa w art. 57 ust. 2 lit. a) – przedstawia Parlamentowi Europejskiemu, Radzie, Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu i Komitetowi Regionów sprawozdanie z przeglądu śródkresowego.

Artykuł 16

Struktura finansowania

1. Wkłady finansowe zapewnione w ramach programów krajowych mają formę dotacji.
2. Działania wspierane w ramach programów krajowych są współfinansowane ze źródeł publicznych lub prywatnych, nie są nastawione na osiągnięcie zysku i nie są finansowane z innych źródeł objętych budżetem Unii.
3. Wkład z budżetu Unii nie przekracza 75 % łącznych wydatków kwalifikowalnych związanych z danym projektem.
4. Wkład z budżetu Unii można zwiększyć do poziomu 90 % w ramach działań szczególnych lub priorytetów strategicznych określonych w rozporządzeniach szczegółowych.
5. Wkład z budżetu Unii można zwiększyć do poziomu 90 % w wyjątkowych, należycie uzasadnionych okolicznościach, na przykład wtedy, gdy ze względu na presję ekonomiczną, której podlega budżet państwa, projekty nie zostałyby zrealizowane, a cele programu krajowego nie zostałyby osiągnięte.
6. Wkład z budżetu Unii na rzecz pomocy technicznej z inicjatywy państw członkowskich może wynosić do 100 % łącznych wydatków kwalifikowalnych.

*Artykuł 17***Ogólne zasady kwalifikowalności**

1. Kwalifikowalność wydatków określa się na podstawie przepisów krajowych, z wyjątkiem przypadków gdy określono szczególne zasady w niniejszym rozporządzeniu lub rozporządzeniach szczegółowych.
2. Zgodnie z rozporządzeniami szczegółowymi, aby wydatki były kwalifikowalne, muszą one:
 - a) mieścić się w zakresie rozporządzeń szczegółowych i być objęte ich celami;
 - b) być konieczne do realizacji działań objętych danym projektem;
 - c) być uzasadnione i zgodne z zasadami należytego zarządzania finansami, w szczególności z zasadą odpowiedniego stosunku jakości do ceny i gospodarności.
3. Wydatki kwalifikują się do objęcia wsparciem na mocy rozporządzeń szczegółowych, jeżeli:
 - a) zostały poniesione przez beneficjenta w okresie od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2022 r.; oraz
 - b) zostały wypłacone przez wyznaczony organ odpowiedzialny w okresie od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 30 czerwca 2023 r.
4. W drodze odstępstwa od ust. 3 wydatki pokryte w roku 2014 również kwalifikują się do objęcia wsparciem, w przypadku gdy zostały pokryte przez organ odpowiedzialny przed dniem jego formalnego wyznaczenia zgodnie z art. 26, pod warunkiem że systemy zarządzania i kontroli stosowane przed tym formalnym wyznaczeniem są co do istoty takie same jak systemy obowiązujące po formalnym wyznaczeniu organu odpowiedzialnego.
5. Wydatki ujęte we wnioskach o płatność przedstawionych organowi odpowiedzialnemu przez beneficjenta uzasadniają się na podstawie faktur lub dokumentów księgowych o równorzędnej wartości dowodowej, z wyjątkiem form wsparcia na mocy art. 18 ust. 1 lit. b), c) i d). Dla takich form wsparcia, na zasadzie odstępstwa od ust. 3 niniejszego artykułu, kwoty ujęte we wniosku o płatność stanowią koszty zwrócone beneficjentowi przez organ odpowiedzialny.
6. Dochód netto wygenerowany bezpośrednio przez projekt w trakcie jego realizacji, który nie został uwzględniony przy zatwierdzeniu projektu, jest odliczany od wydatków kwalifikowalnych związanych z danym projektem najpóźniej we wniosku o płatność końcową przedłożonym przez beneficjenta.

*Artykuł 18***Wydatki kwalifikowalne**

1. Zwrot wydatków kwalifikowalnych może mieć następujące formy:
 - a) zwrot kosztów kwalifikowalnych faktycznie poniesionych i pokrytych, w stosownych przypadkach wraz z amortyzacją;
 - b) standardowe skale kosztów jednostkowych;
 - c) kwoty ryczałtowe;
 - d) finansowanie w oparciu o stawki ryczałtowe, obliczone przez zastosowanie wartości procentowej do jednej lub większej liczby kategorii kosztów.
2. Formy, o których mowa w ust. 1, można łączyć, w przypadku gdy każda z nich dotyczy innych kategorii kosztów lub w przypadku gdy są one stosowane do różnych projektów stanowiących część działania lub do kolejnych etapów działania.
3. W przypadku gdy projekt jest realizowany wyłącznie za pośrednictwem zamówień publicznych na roboty budowlane, towary lub usługi, zastosowanie ma jedynie ust. 1 lit. a). W przypadku gdy realizowane w ramach projektu zamówienie publiczne dotyczy wyłącznie określonych kategorii kosztów, stosować można wszystkie formy, o których mowa w ust. 1.
4. Kwoty, o których mowa w ust. 1 lit. b), c) i d), ustala się w jeden z następujących sposobów:
 - a) rzetelna, sprawiedliwa i weryfikowalna metoda obliczania w oparciu o:
 - (i) dane statystyczne lub inne obiektywne informacje;

- (ii) zweryfikowane dane historyczne poszczególnych beneficjentów; lub
- (iii) zastosowanie zwykłej praktyki księgowania kosztów poszczególnych beneficjentów;
- b) zgodnie z przepisami o stosowaniu odpowiednich skal kosztów jednostkowych, kwot ryczałtowych i stawek zryczałtowanych mających zastosowanie w ramach polityk Unii do podobnego rodzaju projektów i beneficjentów;
- c) zgodnie z przepisami o stosowaniu odpowiednich skal kosztów jednostkowych, kwot ryczałtowych i stawek zryczałtowanych stosowanych w ramach systemów dotacji finansowanych w całości przez dane państwo członkowskie do podobnego rodzaju projektów i beneficjentów.
5. W dokumencie ustanawiającym warunki wsparcia dla każdego projektu określa się metodę, którą należy zastosować w celu ustalenia kosztów projektu oraz warunków wypłaty dotacji.
6. W przypadku gdy wdrażanie projektu powoduje powstanie kosztów pośrednich, można je obliczyć jako stawki zryczałtowane w następujący sposób:
- a) stawka zryczałtowana w wysokości do 25 % bezpośrednich kosztów kwalifikowalnych, pod warunkiem że stawka ta jest obliczana na podstawie rzetelnej, sprawiedliwej i weryfikowalnej metody obliczania lub metody stosowanej w ramach systemów dotacji finansowanych w całości przez dane państwo członkowskie do podobnego rodzaju projektów i beneficjentów;
- b) stawka zryczałtowana w wysokości do 15 % bezpośrednich kwalifikowalnych kosztów personelu, przy czym dane państwo członkowskie nie jest zobowiązane do dokonania obliczeń w celu ustalenia stawki mającej zastosowanie;
- c) stawka zryczałtowana stosowana do kwalifikowalnych kosztów pośrednich w oparciu o istniejące metody i odpowiednie stawki stosowane w ramach polityk Unii do podobnego rodzaju projektów i beneficjentów.
7. Do celów określenia wysokości kosztów personelu związanych z realizacją projektu mająca zastosowanie stawka godzinowa może zostać obliczona poprzez podzielenie ostatnich udokumentowanych rocznych kosztów zatrudnienia brutto przez 1 720 godzin.
8. Oprócz metod określonych w ust. 4, w przypadku gdy wkład z budżetu Unii nie przekracza 100 000 EUR, kwoty, o których mowa w ust. 1 lit. b), c) i d), mogą być ustalane – osobno dla każdego przypadku – przez odniesienie do projektu budżetu uzgodnionego *ex ante* przez organ odpowiedzialny.
9. Koszty amortyzacji mogą być uznane za kwalifikowalne, w przypadku gdy spełnione są następujące warunki:
- a) pozwalają na to zasady kwalifikowalności programu krajowego;
- b) kwota wydatków jest należycie uzasadniona dokumentami potwierdzającymi o wartości dowodowej równoważnej fakturom dotyczącym kosztów kwalifikowalnych, w przypadku gdy kwota ta jest zwracana w formie, o której mowa w ust. 1 lit. a);
- c) koszty odnoszą się wyłącznie do okresu wsparcia projektu;
- d) wsparcie z budżetu Unii nie zostało wykorzystane na uzyskanie aktywów podlegających amortyzacji.
10. Bez uszczerbku dla art. 43 na użytek ust. 8 niniejszego artykułu państwa członkowskie, których walutą nie jest euro, mogą stosować kurs wymiany euro z dnia zatwierdzenia projektu lub z dnia podpisania umowy w sprawie projektu, oparty na miesięcznym obrachunkowym kursie walutowym publikowanym w mediach elektronicznych przez Komisję. Kurs wymiany euro nie podlega modyfikacjom w trakcie realizacji projektu.

Artykuł 19

Wydatki niekwalifikowalne

Do otrzymania wkładu z budżetu Unii na mocy rozporządzeń szczegółowych nie kwalifikują się następujące koszty:

- a) odsetki od zadłużenia;
- b) zakup gruntów niezabudowanych;

- c) zakup gruntów zabudowanych, w przypadku gdy grunty te są niezbędne do realizacji projektu, w kwocie przekraczającej 10 % łącznych wydatków kwalifikowalnych dla danego projektu;
- d) podatek od wartości dodanej (VAT), z wyjątkiem przypadków, w których nie można go odzyskać na mocy prawa krajowego dotyczącego VAT.

Artykuł 20

Pomoc techniczna z inicjatywy państw członkowskich

1. Z inicjatywy państwa członkowskiego w odniesieniu do każdego programu krajowego, w ramach rozporządzeń szczegółowych można wspierać działania w zakresie przygotowania, zarządzania, monitorowania, oceny, informowania i komunikacji, tworzenia sieci, kontroli i audytu, a także środki służące wzmocnieniu potencjału administracyjnego do celów wykonywania niniejszego rozporządzenia i rozporządzeń szczegółowych.
2. Środki, o których mowa w ust. 1, mogą obejmować:
 - a) wydatki związane z przygotowaniem, wyborem, wyceną, zarządzaniem i monitorowaniem programu, działań lub projektów;
 - b) wydatki związane z audytami i kontrolami na miejscu dotyczącymi działań lub projektów;
 - c) wydatki związane z oceną programu, działań lub projektów;
 - d) wydatki związane z informowaniem, rozpowszechnianiem i przejrzystością w odniesieniu do programu, działań lub projektów, w tym wydatki wynikające ze stosowania art. 53 i wydatki na kampanie – organizowane między innymi na poziomie lokalnym – służące informowaniu i podnoszeniu świadomości w zakresie celu danego programu;
 - e) wydatki z tytułu nabycia, instalacji i obsługi systemów komputerowych służących do zarządzania, monitorowania i oceny niniejszego rozporządzenia i rozporządzeń szczegółowych;
 - f) wydatki na spotkania komitetów monitorujących i podkomitetów związanych z realizacją działań, w tym koszty ekspertów i innych uczestników takich komitetów oraz uczestników z państw trzecich, w przypadku gdy ich obecność jest konieczna do skutecznej realizacji programów, działań lub projektów;
 - g) wydatki na wzmocnienie potencjału administracyjnego w zakresie wykonywania niniejszego rozporządzenia i rozporządzeń szczegółowych.
3. Państwa członkowskie mogą wykorzystywać środki na wspieranie działań mających na celu zmniejszenie obciążenia administracyjnego beneficjentów i właściwych organów, o których mowa w art. 25, w tym na elektroniczny system wymiany danych, a także na działania służące wzmocnieniu zdolności organów państw członkowskich i beneficjentów w zakresie zarządzania i wykorzystania wsparcia przewidzianego w rozporządzeniach szczegółowych.
4. Działania te mogą również dotyczyć poprzednich i następnych ram finansowych.
5. W przypadku gdy jeden właściwy organ lub większa ich liczba są wspólne dla więcej niż jednego programu krajowego, środki przeznaczone na wydatki na pomoc techniczną dla poszczególnych programów mogą ulec częściowemu albo całkowitemu scaleniu.

SEKCJA 2

Zarządzanie i kontrola

Artykuł 21

Ogólne zasady dotyczące systemów zarządzania i kontroli

W celu realizacji programu krajowego każde państwo członkowskie ustanawia systemy zarządzania i kontroli, które zapewniają:

- a) opis funkcji każdego organu zajmującego się zarządzaniem i kontrolą oraz podział funkcji w obrębie każdego organu;
- b) zgodność z zasadą rozdzielania funkcji pomiędzy tymi organami i w ich obrębie;

- c) procedury zapewnienia prawidłowości i zasadności zadeklarowanych wydatków;
- d) systemy komputerowe służące prowadzeniu księgowości, przechowywaniu i przekazywaniu danych finansowych i danych na temat wskaźników, do celów monitorowania i sprawozdawczości;
- e) systemy sprawozdawczości i monitorowania, w przypadku gdy organ odpowiedzialny powierza wykonanie zadań innemu podmiotowi;
- f) ustalenia dotyczące audytu funkcjonowania systemów zarządzania i kontroli;
- g) systemy i procedury zapewniające stosowanie właściwej ścieżki audytu;
- h) zapobieganie nieprawidłowościom, w tym nadużyciom finansowym, wykrywanie ich i korygowanie oraz odzyskiwanie kwot nienależnie wypłaconych wraz z odsetkami za zwłokę.

Artykuł 22

Obowiązki w ramach zarządzania dzielonego

Zgodnie z zasadą zarządzania dzielonego państwa członkowskie i Komisja są odpowiedzialne za zarządzanie programami krajowymi i ich kontrolę zgodnie z ich odpowiednimi obowiązkami określonymi w niniejszym rozporządzeniu i rozporządzeniach szczegółowych.

Artykuł 23

Obowiązki beneficjentów

Beneficjenci w pełni współpracują z Komisją i właściwymi organami przy wypełnianiu przez nie funkcji i zadań związanych z niniejszym rozporządzeniem i rozporządzeniami szczegółowymi.

Artykuł 24

Obowiązki państw członkowskich

1. Państwa członkowskie wypełniają zobowiązania w zakresie zarządzania, kontroli i audytu oraz przyjmują na siebie wynikające z tego obowiązki, które to zobowiązania są określone w przepisach w sprawie zarządzania dzielonego ustanowionych w rozporządzeniu (UE, Euratom) nr 966/2012 i w niniejszym rozporządzeniu.
2. Państwa członkowskie zapewniają, aby ich systemy zarządzania programami krajowymi i kontroli nad nimi zostały ustanowione zgodnie z niniejszym rozporządzeniem oraz aby systemy te funkcjonowały skutecznie.
3. Podczas całego okresu programowania państwa członkowskie przydzielają poszczególnym właściwym organom odpowiednie zasoby na pełnienie ich funkcji.
4. Państwa członkowskie ustanawiają przejrzyste zasady i procedury dotyczące wyboru i realizacji projektów zgodnie z niniejszym rozporządzeniem i rozporządzeniami szczegółowymi.
5. Wszelka oficjalna wymiana informacji między państwem członkowskim a Komisją odbywa się z wykorzystaniem systemu elektronicznej wymiany danych. Komisja przyjmuje w drodze aktów wykonawczych warunki, które ma spełniać taki system elektronicznej wymiany danych. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 59 ust. 3.

Artykuł 25

Organy właściwe

1. Na użytek niniejszego rozporządzenia i rozporządzeń szczegółowych organami właściwymi są:
 - a) organ odpowiedzialny: podmiot sektora publicznego danego państwa członkowskiego, który jest organem wyznaczonym w rozumieniu art. 59 ust. 3 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012 i który ponosi wyłączną odpowiedzialność za właściwe zarządzanie programem krajowym i jego właściwą kontrolę oraz zajmuje się wszelkimi kontaktami z Komisją;

- b) organ audytowy: krajowy publiczny organ lub podmiot, który jest funkcjonalnie niezależny od organu odpowiedzialnego i który jest odpowiedzialny za wydawanie rocznej opinii, o której mowa w art. 59 ust. 5 akapit drugi rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012;
 - c) w stosownych przypadkach, jeden organ delegowany lub większa ich liczba: jakkolwiek podmiot publiczny lub prywatny, który wykonuje określone zadania organu odpowiedzialnego na jego odpowiedzialność.
2. Każde państwo członkowskie określa zasady regulujące jego stosunki z organami, o których mowa w ust. 1, a także ich stosunki z Komisją.

Artykuł 26

Wyznaczenie organów odpowiedzialnych

1. Zgodnie z art. 59 ust. 3 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012 państwa członkowskie – niezwłocznie po zatwierdzeniu programu krajowego – powiadamiają Komisję o formalnym wyznaczeniu na szczeblu ministerialnym organów odpowiedzialnych w państwach członkowskich za zarządzanie wydatkami i ich kontrolę w ramach niniejszego rozporządzenia.
2. Warunkiem wyznaczenia, o którym mowa w ust. 1, jest spełnienie przez podmiot kryteriów wyznaczenia dotyczących otoczenia wewnętrznego, działań kontrolnych, informowania i komunikacji oraz monitorowania, przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu lub na jego podstawie.
3. Wyznaczenie organu odpowiedzialnego opiera się na opinii podmiotu audytowego, którym może być organ audytowy, oceniającego, czy organ odpowiedzialny spełnia kryteria wyznaczenia. Podmiotem tym może być niezależna instytucja publiczna odpowiedzialna za monitorowanie, ocenę i audyt administracji. Podmiot audytowy musi funkcjonować niezależnie od organu odpowiedzialnego i wypełniać swoje zadania zgodnie z uznanymi międzynarodowymi standardami audytu. Zgodnie z art. 59 ust. 3 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012 państwa członkowskie mogą opierać decyzję o wyznaczeniu na tym, czy systemy zarządzania i kontroli są co do istoty takie same jak systemy już istniejące w poprzednim okresie i czy funkcjonowały one skutecznie. Jeżeli wyniki audytów i kontroli wykazują, że wyznaczone podmioty nie spełniają już kryteriów wyznaczenia, państwa członkowskie podejmują środki niezbędne do zapewnienia naprawy uchybień w realizacji zadań tych podmiotów, w tym przez zakończenie ich wyznaczenia.
4. Aby zapewnić właściwe funkcjonowanie tego systemu, Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 58 aktów delegowanych dotyczących:
 - a) minimalnych warunków dotyczących wyznaczenia organów odpowiedzialnych w odniesieniu do otoczenia wewnętrznego, działań kontrolnych, informowania i komunikacji oraz monitorowania, a także zasad dotyczących procedury przyznawania i zakończenia wyznaczenia;
 - b) zasad dotyczących nadzoru i procedury przeglądu wyznaczenia organów odpowiedzialnych;
 - c) obowiązków organów odpowiedzialnych w odniesieniu do interwencji publicznej, jak również zakresu ich obowiązków w dziedzinie zarządzania i kontroli.

Artykuł 27

Ogólne zasady dotyczące kontroli przeprowadzanych przez organy odpowiedzialne

1. W celu uzyskania wystarczającego poziomu pewności organy odpowiedzialne przeprowadzają systematyczne kontrole administracyjne oraz uzupełniają te kontrole przeprowadzanymi na miejscu kontrolami – w tym w stosownych przypadkach kontrolami niezapowiedzianymi – wydatków związanych z wnioskami o płatność końcową złożonymi przez beneficjentów i zadeklarowanych w rocznym sprawozdaniu finansowym.
2. W przypadku kontroli na miejscu organ odpowiedzialny pobiera próbę kontrolną z grupy wszystkich beneficjentów, składającą się w stosownych przypadkach z próby losowej oraz próby wybranej na podstawie analizy ryzyka w celu otrzymania reprezentatywnego poziomu błędów i minimalnego poziomu zaufania, dążąc jednocześnie do wykrycia największych błędów.
3. Organ odpowiedzialny sporządza sprawozdanie z każdej przeprowadzonej kontroli na miejscu.

4. W przypadku gdy wykryte problemy wydają się mieć charakter systemowy, co może pociągać za sobą ryzyko dla innych projektów, organ odpowiedzialny zapewnia przeprowadzenie dalszych analiz, w tym, w razie konieczności, dodatkowych kontroli w celu ustalenia skali takich problemów oraz stwierdzenia, czy poziom błędu przekracza dopuszczalny próg. Organ odpowiedzialny podejmuje konieczne środki zapobiegawcze i naprawcze oraz informuje o nich Komisję w streszczeniu, o którym mowa w art. 59 ust. 5 akapit pierwszy lit. b) rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012.

5. Komisja przyjmuje, w drodze aktów wykonawczych, niezbędne przepisy mające na celu osiągnięcie jednolitego stosowania niniejszego artykułu. Przepisy te mogą odnosić się w szczególności do:

- a) przepisów dotyczących kontroli administracyjnych i kontroli na miejscu, w tym niezapowiedzianych kontroli na miejscu, które mają być prowadzone przez organ odpowiedzialny w odniesieniu do przestrzegania obowiązków, zobowiązań i zasad kwalifikowalności wynikających ze stosowania niniejszego rozporządzenia i rozporządzeń szczegółowych, w tym przepisów dotyczących okresu czasu, przez który należy przechowywać dokumenty potwierdzające;
- b) przepisów dotyczących minimalnych poziomów kontroli na miejscu niezbędnych do skutecznego zarządzania ryzykiem, jak również warunków, na jakich państwa członkowskie muszą rozszerzyć takie kontrole lub je zmniejszyć, w przypadkach gdy systemy zarządzania i kontroli funkcjonują prawidłowo, a poziomy błędu nie przekraczają dopuszczalnych progów;
- c) przepisów i metod dotyczących sprawozdawczości w zakresie przeprowadzonych kontroli i weryfikacji oraz ich wyników.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 59 ust. 3.

Artykuł 28

Płatności na rzecz beneficjentów

Organy odpowiedzialne zapewniają, aby beneficjenci otrzymali łączną kwotę wsparcia publicznego niezwłocznie i w całości. Nie potrąca się ani nie wstrzymuje wypłaty jakichkolwiek kwot ani też nie nakłada się jakichkolwiek opłat szczególnych lub innych opłat o równoważnym skutku, które powodowałyby zmniejszenie tych kwot wypłacanych beneficjentom.

Artykuł 29

Funkcje organu audytowego

1. W celu uzasadnienia opinii wydanej zgodnie z art. 59 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012 organ audytowy zapewnia, aby systemy zarządzania i kontroli były objęte audytami i na podstawie odpowiedniej próby wydatków uwzględnionych w rocznym sprawozdaniu finansowym. Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 58 niniejszego rozporządzenia aktów delegowanych dotyczących statusu organów audytowych i warunków, jakie muszą spełniać prowadzone przez nie audyty.

2. W przypadku gdy audyty przeprowadza podmiot inny niż organ audytowy, organ audytowy zapewnia takiemu podmiotowi niezbędną wiedzę fachową i niezależność funkcjonalną.

3. Organ audytowy zapewnia, aby czynności audytowe spełniały uznane międzynarodowe standardy audytu.

Artykuł 30

Współpraca z organami audytowymi

1. Komisja współpracuje z organami audytowymi w celu koordynowania ich odpowiednich planów i metodologii audytów, a także dokonuje niezwłocznej wymiany wyników przeprowadzonych audytów systemów zarządzania i kontroli w celu możliwie najlepszego i proporcjonalnego wykorzystania środków kontroli i unikania nieuzasadnionego powielania prac.

2. Komisja i organy audytowe spotykają się regularnie, aby wymieniać poglądy na kwestie związane z poprawą systemów zarządzania i kontroli.

Artykuł 31

Kontrole i audyty przeprowadzane przez Komisję

1. Komisja, na podstawie dostępnych informacji, w tym na podstawie procedury wyznaczenia, wniosku o płatność salda rocznego, o którym mowa w art. 44, rocznych sprawozdań z realizacji oraz na podstawie audytów przeprowadzonych przez podmioty krajowe i unijne, ocenia, czy państwa członkowskie ustanowiły systemy zarządzania i kontroli zgodne z niniejszym rozporządzeniem oraz czy systemy te funkcjonują skutecznie podczas realizacji programów krajowych.

2. Bez uszczerbku dla audytów przeprowadzanych przez państwa członkowskie urzędnicy Komisji lub jej upoważnieni przedstawiciele mogą przeprowadzać audyty lub kontrole na miejscu, z zastrzeżeniem powiadomienia o tym z wyprzedzeniem co najmniej 12 dni roboczych właściwego organu krajowego, z wyjątkiem spraw pilnych. Komisja musi przestrzegać zasady proporcjonalności biorąc pod uwagę potrzebę unikania nieuzasadnionego powielania audytów lub kontroli przeprowadzanych przez państwa członkowskie, poziom ryzyka dla budżetu Unii oraz potrzebę zminimalizowania obciążenia administracyjnego beneficjentów. W takich audytach lub kontrolach mogą uczestniczyć urzędnicy lub upoważnieni przedstawiciele państwa członkowskiego.

3. Zakres audytów lub kontroli może obejmować w szczególności:

- a) sprawdzenie skuteczności funkcjonowania systemów zarządzania i kontroli w ramach programu krajowego lub jego części;
- b) zgodność praktyk administracyjnych z przepisami Unii;
- c) istnienie wymaganych dokumentów potwierdzających oraz ich zgodność z działaniami wspieranymi w ramach programów krajowych;
- d) warunki, na jakich działania prowadzono i kontrolowano;
- e) ocenę należytego zarządzania finansami w odniesieniu do działań lub programu krajowego.

4. Urzędnicy Komisji lub jej upoważnieni przedstawiciele, należycie upoważnieni do przeprowadzania audytów lub kontroli na miejscu, mają dostęp do wszystkich niezbędnych zapisów, dokumentów i metadanych, niezależnie od nośnika, na jakim są one przechowywane, odnoszących się do projektów i pomocy technicznej lub do systemów zarządzania i kontroli. Państwa członkowskie przekazują Komisji na jej wniosek kopie takich zapisów, dokumentów i metadanych. Określone w niniejszym ustępie uprawnienia nie mają wpływu na stosowanie przepisów krajowych, które zastrzegają niektóre działania dla podmiotów specjalnie wyznaczonych na mocy ustawodawstwa krajowego. Urzędnicy i upoważnieni przedstawiciele Komisji nie uczestniczą między innymi w rewizjach w mieszkaniu ani w formalnych przesłuchaniach osób przeprowadzanych w ramach ustawodawstwa krajowego. Mają oni jednak dostęp do uzyskanych w ten sposób informacji, bez uszczerbku dla kompetencji sądów krajowych i z pełnym poszanowaniem praw podstawowych zainteresowanych podmiotów prawnych.

5. Na wniosek Komisji oraz za zgodą danego państwa członkowskiego właściwe podmioty tego państwa członkowskiego przeprowadzają dodatkowe kontrole lub dochodzenia dotyczące działań objętych niniejszym rozporządzeniem. W takich kontrolach mogą uczestniczyć przedstawiciele Komisji lub osoby przez nią oddelegowane. W celu udoskonalenia kontroli Komisja może zwrócić się do organów danych państw członkowskich – za zgodą tych państw członkowskich – z wnioskiem o pomoc w odniesieniu do określonych kontroli lub dochodzeń.

6. Komisja może zwrócić się do państwa członkowskiego o podjęcie działań niezbędnych do zapewnienia skutecznego funkcjonowania systemów zarządzania i kontroli lub prawidłowości wydatków zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami.

SEKCJA 3

Zarządzanie finansowe

Artykuł 32

Zobowiązania budżetowe

1. Zobowiązania budżetowe Unii w odniesieniu do każdego programu krajowego są wykonywane w ratach rocznych w okresie od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2020 r.

2. Decyzja Komisji zatwierdzająca program krajowy stanowi decyzję w sprawie finansowania w rozumieniu art. 84 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012, a po jej zgłoszeniu danemu państwu członkowskiemu – zobowiązanie prawne w rozumieniu tego rozporządzenia.

3. W przypadku każdego programu krajowego zobowiązanie budżetowe odnoszące się do pierwszej raty następuje po zatwierdzeniu programu krajowego przez Komisję.

4. Zobowiązania budżetowe odnoszące się do kolejnych rat są wykonywane przez Komisję przed dniem 1 maja każdego roku, na podstawie decyzji, o której mowa w ust. 2 niniejszego artykułu, z wyjątkiem sytuacji, w których zastosowanie ma art. 16 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012.

*Artykuł 33***Wspólne zasady dotyczące płatności**

1. Komisja dokonuje płatności wkładu z budżetu Unii na rzecz programu krajowego zgodnie ze środkami budżetowymi i w zależności od dostępnego finansowania. Każdą płatność księguje się w ramach najwcześniejszego odpowiedniego zobowiązania budżetowego.
2. Płatności dokonuje się w formie wstępnych płatności zaliczkowych, rocznych płatności zaliczkowych, płatności salda rocznego oraz płatności salda końcowego.
3. Zastosowanie ma art. 90 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012.

*Artykuł 34***Kumulacja wstępnych płatności zaliczkowych i płatności salda rocznego**

1. Suma wstępnych płatności zaliczkowych i płatności salda rocznego nie może przekraczać 95 % wkładu z budżetu Unii na rzecz danego programu krajowego.
2. Po osiągnięciu pułapu 95 % państwa członkowskie mogą nadal przekazywać Komisji wnioski o płatność.

*Artykuł 35***Ustalenia dotyczące płatności zaliczkowych**

1. Zgodnie z decyzją Komisji zatwierdzającą program krajowy kwota wstępnych płatności zaliczkowych na cały okres programowania jest wypłacana przez Komisję wyznaczonemu organowi odpowiedzialnemu w terminie czterech miesięcy. Ta kwota wstępnych płatności stanowi 4 % łącznego wkładu z budżetu Unii na rzecz danego programu krajowego. Kwota ta może zostać podzielona na dwie raty, w zależności od dostępności środków budżetowych.
2. Kwota rocznych płatności zaliczkowych, wynosząca 3 % łącznego wkładu z budżetu Unii na rzecz danego programu krajowego, jest wypłacana przed dniem 1 lutego 2015 r. W latach 2016–2022 stanowi ona 5 % łącznego wkładu z budżetu Unii na rzecz danego programu krajowego.
3. Jeżeli program krajowy zostaje zatwierdzony w roku 2015 lub później, wstępne i roczne płatności zaliczkowe wypłacane są nie później niż 60 dni po zatwierdzeniu programu krajowego, w zależności od dostępności środków budżetowych.
4. W przypadku zmian w łącznym wkładzie z budżetu Unii na rzecz programu krajowego kwota wstępnych płatności zaliczkowych wraz z kwotą rocznych płatności zaliczkowych są odpowiednio zmieniane i odzwierciedlane w decyzji w sprawie finansowania.
5. Płatności zaliczkowe są wykorzystywane do dokonywania płatności na rzecz beneficjentów realizujących program krajowy oraz do pokrycia wydatków dotyczących pomocy technicznej ponoszonych przez właściwe organy. W tych celach płatności te są niezwłocznie udostępniane organowi odpowiedzialnemu.

*Artykuł 36***Rozliczenie płatności zaliczkowych**

1. Kwota wypłacona w ramach wstępnych płatności zaliczkowych zostaje całkowicie rozliczona na rachunkach Komisji zgodnie z art. 40 najpóźniej w momencie zamknięcia programu krajowego.
2. Kwota wypłacona w ramach rocznych płatności zaliczkowych jest rozliczana na rachunkach Komisji zgodnie z art. 39.
3. Łączna kwota wypłacona w formie płatności zaliczkowych podlega zwrotowi Komisji, jeżeli żaden wniosek o płatność zgodnie z art. 44 nie wpłynie w terminie 36 miesięcy od daty wypłacenia przez Komisję pierwszej raty kwoty wstępnych płatności zaliczkowych.
4. Odsetki od kwoty wstępnych płatności zaliczkowych księguje się na koncie danego programu krajowego i odejmuje od kwoty wydatków publicznych wskazanej we wniosku o płatność końcową.

*Artykuł 37***Wewnętrzne dochody przeznaczone na określony cel**

1. Wewnętrznymi dochodami przeznaczonymi na określony cel w rozumieniu art. 21 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012 są:
 - (i) kwoty, które zgodnie z art. 45 i 47 niniejszego rozporządzenia wpłacane są do budżetu Unii, wraz z odsetkami;
 - (ii) kwoty, które po zamknięciu programów na mocy poprzednich wieloletnich ram finansowych wpłacane są do budżetu Unii, wraz z odsetkami.
2. Kwoty, o których mowa w ust. 1, są wpłacane do budżetu Unii i w przypadku ponownego wykorzystania są wykorzystywane w pierwszej kolejności do finansowania wydatków w ramach rozporządzeń szczegółowych.

*Artykuł 38***Definicja roku budżetowego**

Do celów niniejszego rozporządzenia rok budżetowy, o którym mowa w art. 59 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012, obejmuje zrealizowane wydatki i uzyskane dochody zapisane w księgach rachunkowych organu odpowiedzialnego w okresie rozpoczynającym się w dniu 16 października roku „N-1” i kończącym się w dniu 15 października roku „N”.

*Artykuł 39***Płatności salda rocznego**

1. Komisja dokonuje płatności salda rocznego na podstawie obowiązującego planu finansowego, rocznego sprawozdania finansowego za odnośny rok budżetowy programu krajowego oraz na podstawie odpowiedniej decyzji w sprawie rozliczenia rachunków.
2. Roczne sprawozdanie finansowe dotyczy płatności dokonanych przez organ odpowiedzialny, w tym płatności dotyczących pomocy technicznej, w roku budżetowym, w odniesieniu do którego spełniono wymogi w zakresie kontroli, o których mowa w art. 27.
3. W zależności od dostępności środków budżetowych płatności salda rocznego dokonuje się nie później niż sześć miesięcy po uznaniu przez Komisję informacji i dokumentów, o których mowa w art. 44 ust. 1 i art. 54, za dopuszczalne oraz po rozliczeniu ostatniego rocznego sprawozdania finansowego.

*Artykuł 40***Zamknięcie programu**

1. Do dnia 31 grudnia 2023 r. państwa członkowskie przedkładają następujące dokumenty:
 - a) informacje wymagane na potrzeby ostatniego rocznego sprawozdania finansowego, zgodnie z art. 44 ust. 1;
 - b) wniosek o płatność salda końcowego;
 - c) końcowe sprawozdanie z realizacji programu krajowego, o którym mowa w art. 54 ust. 1.
2. Płatności dokonane przez organ odpowiedzialny od dnia 16 października 2022 r. do dnia 30 czerwca 2023 r. uwzględnia się w ostatnim rocznym sprawozdaniu finansowym.
3. Po otrzymaniu dokumentów wymienionych w ust. 1 Komisja dokonuje płatności salda końcowego na podstawie obowiązującego planu finansowego, ostatniego rocznego sprawozdania finansowego oraz odpowiedniej decyzji w sprawie rozliczenia rachunków.
4. W zależności od dostępności środków budżetowych płatności salda końcowego dokonuje się nie później niż trzy miesiące po dniu rozliczenia rachunków ostatniego roku budżetowego lub nie później niż miesiąc po dniu przyjęcia końcowego sprawozdania z realizacji, zależnie od tego, która z tych dat jest późniejsza. Kwoty zobowiązań pozostałe po płatności salda są umarzone przez Komisję w terminie sześciu miesięcy, bez uszczerbku dla art. 52.

*Artykuł 41***Wstrzymanie biegu terminu płatności**

1. Bieg terminu płatności po wniosku o płatność może zostać wstrzymany przez delegowanego urzędnika zatwierdzającego w rozumieniu rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012 na okres nieprzekraczający sześciu miesięcy, jeżeli spełniony jest co najmniej jeden z poniższych warunków:

- a) z dalszych informacji otrzymanych od krajowego lub unijnego podmiotu audytowego wynika, że istnieją wyraźne dowody wskazujące na poważne niedociągnięcie w funkcjonowaniu systemu zarządzania i kontroli;
- b) delegowany urzędnik zatwierdzający musi przeprowadzić dodatkowe weryfikacje po uzyskaniu informacji ostrzegających, że wydatek ujęty we wniosku o płatność jest związany z nieprawidłowością mającą poważne skutki finansowe;
- c) nie przedłożono jednego lub większej liczby dokumentów wymaganych na mocy art. 44 ust. 1.

Dane państwo członkowskie może wyrazić zgodę na przedłużenie wstrzymania biegu terminu o dodatkowe trzy miesiące.

2. Delegowany urzędnik zatwierdzający ogranicza wstrzymanie biegu terminu płatności do części wydatków ujętych we wniosku o płatność, której dotyczą elementy, o których mowa w ust. 1 akapit pierwszy, chyba że nie jest możliwe ustalenie, jakiej części wydatków te elementy dotyczą. Delegowany urzędnik zatwierdzający niezwłocznie informuje na piśmie państwo członkowskie i organ odpowiedzialny o przyczynach wstrzymania biegu terminu i wzywa ich do zaradzenia tej sytuacji. Bieg terminu płatności jest przywrócony przez delegowanego urzędnika zatwierdzającego, jak tylko zostaną podjęte niezbędne środki.

*Artykuł 42***Zawieszenie płatności**

1. Całość lub część salda rocznego może zostać zawieszona przez Komisję, w przypadku gdy:

- a) w skutecznym funkcjonowaniu systemu zarządzania i kontroli stosowanego do programu krajowego występuje poważne niedociągnięcie, które naraziło na szwank unijny wkład w program krajowy i w odniesieniu do której nie podjęto środków naprawczych;
- b) wydatki ujęte w rocznym sprawozdaniu finansowym związane są z mającą poważne konsekwencje finansowe nieprawidłowością, która nie została skorygowana; lub
- c) państwo członkowskie nie podjęło niezbędnego działania w celu zaradzenia sytuacji, która doprowadziła do wstrzymania biegu terminu płatności zgodnie z art. 41.

2. Komisja może podjąć decyzję o zawieszeniu całości lub części salda rocznego po umożliwieniu danemu państwu członkowskiemu zgłoszenia uwag.

3. Komisja znosi zawieszenie całości lub części salda rocznego w przypadku, gdy dane państwo członkowskie podjęło niezbędne środki umożliwiające zniesienie zawieszenia.

*Artykuł 43***Stosowanie euro**

1. Kwoty określone w programach krajowych przedkładanych przez państwa członkowskie, prognozach wydatków, zestawieniach wydatków, wnioskach o płatność, rocznych sprawozdaniach finansowych oraz wydatkach wymienionych w rocznych i końcowych sprawozdaniach z realizacji są wyrażone w euro.

2. Państwa członkowskie, których walutą nie jest euro, w dniu złożenia wniosku o płatność przeliczają na euro kwoty wydatków poniesionych w walucie krajowej. Kwoty te przelicza się na euro, stosując miesięczny obrachunkowy kurs wymiany publikowany przez Komisję w miesiącu, w którym wydatki zostały zapisane przez organ odpowiedzialny danego programu krajowego. Kurs walutowy jest publikowany co miesiąc przez Komisję w mediach elektronicznych.

3. W przypadkach gdy dane państwo członkowskie przyjmuje euro jako swoją walutę, procedurę przeliczania określoną w ust. 2 stosuje się nadal do wszystkich wydatków zapisanych przez organ odpowiedzialny przed datą wejścia w życie stałego kursu wymiany waluty krajowej na euro.

SEKCJA 4

Rozliczanie rachunków i korekty finansowe

Artykuł 44

Wniosek o płatność salda rocznego

1. Do dnia 15 lutego roku następującego po danym roku budżetowym każde państwo członkowskie przedkłada Komisji dokumenty i informacje wymagane na mocy art. 59 ust. 5 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012. Te przedłożone dokumenty służą jako wniosek o płatność salda rocznego. Termin 15 lutego może zostać w wyjątkowych przypadkach przedłużony przez Komisję na wniosek danego państwa członkowskiego najpóźniej do dnia 1 marca. Państwa członkowskie mogą opublikować te informacje na odpowiednim szczeblu.

2. Komisja może zwrócić się do państwa członkowskiego o dostarczenie dalszych informacji w celu dokonania rocznego rozliczenia rachunków. Jeżeli państwo członkowskie nie dostarczy żądanych informacji w określonym przez Komisję terminie, Komisja może podjąć decyzję w sprawie rozliczenia rachunków w oparciu o informacje, którymi dysponuje.

3. Komisja przyjmuje, w drodze aktów wykonawczych, wzory, zgodnie z którymi sporządza się dokumenty, o których mowa w ust. 1. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 59 ust. 2.

Artykuł 45

Roczne rozliczenie rachunków

1. Do dnia 31 maja roku następującego po danym roku budżetowym Komisja podejmuje decyzję w sprawie rozliczenia rocznego sprawozdania finansowego dotyczącego każdego programu krajowego. Decyzja w sprawie rozliczenia rachunków dotyczy kompletności, dokładności i prawdziwości przedłożonego rocznego sprawozdania finansowego i pozostaje bez uszczerbku dla ewentualnych późniejszych korekt finansowych.

2. Komisja określa, w drodze aktów wykonawczych, ustalenia dotyczące realizacji procedury rocznego rozliczenia rachunków w odniesieniu do środków podejmowanych w związku z przyjęciem decyzji i jej realizacją, w tym ustalenia dotyczące wymiany informacji między Komisją a państwami członkowskimi oraz terminów, których należy przestrzegać. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 59 ust. 3.

Artykuł 46

Korekty finansowe dokonywane przez państwa członkowskie

Państwa członkowskie dokonują korekt finansowych wymaganych w związku z pojedynczymi lub systemowymi nieprawidłowościami stwierdzonymi w programach krajowych. Korekty finansowe polegają na anulowaniu całości lub części odnośnego wkładu z budżetu Unii. Państwa członkowskie uwzględniają charakter i wagę stwierdzonych nieprawidłowości i rozmiar straty finansowej poniesionej przez budżet Unii, a następnie dokonują proporcjonalnej korekty. Kwoty anulowane i kwoty odzyskane oraz naliczone od tych kwot odsetki są ponownie przydzielane na rzecz danego programu krajowego z wyjątkiem kwot wynikających z nieprawidłowości stwierdzonych przez Trybunał Obrachunkowy i służby Komisji, w tym OLAF. Po zamknięciu programu krajowego dane państwo członkowskie przekazuje odzyskane kwoty do budżetu Unii.

Artykuł 47

Kontrola zgodności rozliczeń i korekty finansowe dokonywane przez Komisję

1. Komisja dokonuje korekt finansowych poprzez anulowanie całości lub części wkładu z budżetu Unii na rzecz programu krajowego i odzyskiwanie należności od danego państwa członkowskiego w celu wyłączenia z zakresu finansowania z budżetu Unii wszelkich wydatków, które naruszają mające zastosowanie prawo, w tym w związku z niedociągnięciami w systemach zarządzania i kontroli państw członkowskich wykrytymi przez Komisję lub Trybunał Obrachunkowy.

2. Naruszenie mającego zastosowanie prawa prowadzi do dokonania korekty finansowej jedynie w odniesieniu do wydatków zadeklarowanych Komisji i w przypadku gdy spełniony jest jeden z poniższych warunków:

- a) naruszenie miało wpływ na wybór projektu w ramach programu krajowego lub – w przypadkach gdy ze względu na charakter naruszenia nie jest możliwe ustalenie takiego wpływu – istnieje uzasadnione ryzyko, że naruszenie miało taki skutek;
- b) naruszenie miało wpływ na kwotę wydatków zadeklarowanych do objęcia zwrotem z budżetu Unii lub w przypadkach, gdy ze względu na charakter naruszenia nie jest możliwe ustalenie wielkości jego wpływu finansowego, ale istnieje uzasadnione ryzyko, że naruszenie miało taki skutek.

3. Przy podejmowaniu decyzji w sprawie korekty finansowej na podstawie ust. 1 Komisja przestrzega zasady proporcjonalności, uwzględniając charakter i wagę naruszenia mającego zastosowanie prawa oraz jego skutki finansowe dla budżetu Unii.

4. Przed przyjęciem decyzji o odmowie finansowania ustalenia Komisji oraz odpowiedzi państwa członkowskiego są przedmiotem pisemnych powiadomień, w następstwie czego obie strony próbują osiągnąć porozumienie w sprawie działań, które mają zostać podjęte.

5. Odmowa finansowania nie może dotyczyć:

- a) wydatków poniesionych przez organ odpowiedzialny na ponad 36 miesięcy przed pisemnym powiadomieniem państwa członkowskiego przez Komisję o jej ustaleniach;
- b) wydatków związanych z wieloletnimi działaniami objętymi programami krajowymi, w przypadku gdy ostatni nałożony na beneficjenta obowiązek nastąpił ponad 36 miesięcy przed pisemnym powiadomieniem państwa członkowskiego przez Komisję o jej ustaleniach;
- c) wydatków związanych z działaniami przewidzianymi w programach krajowych, innych niż wydatki, o których mowa w lit. b), w odniesieniu do których płatność lub, w zależności od przypadku, płatność końcowa dokonana przez organ odpowiedzialny nastąpiła ponad 36 miesięcy przed pisemnym powiadomieniem państwa członkowskiego przez Komisję o jej ustaleniach.

6. Komisja określa, w drodze aktów wykonawczych, ustalenia dotyczące wdrożenia procedury kontroli zgodności rozliczeń dotyczące środków podejmowanych w związku z przyjęciem decyzji i jej wdrożeniem, w tym ustalenia dotyczące wymiany informacji między Komisją a państwami członkowskimi oraz terminów, których należy przestrzegać. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 59 ust. 3.

Artykuł 48

Obowiązki państw członkowskich

Korekta finansowa dokonywana przez Komisję pozostaje bez uszczerbku dla spoczywającego na państwie członkowskim obowiązku odzyskiwania kwot na mocy art. 21 lit. h) niniejszego rozporządzenia oraz odzyskiwania pomocy państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE i na mocy art. 14 rozporządzenia Rady (WE) nr 659/1999⁽¹⁾.

Artykuł 49

Zwrot środków

1. Zwrotu wszelkich środków należnych do budżetu Unii dokonuje się przed terminem płatności wskazanym w nakazie odzyskania środków sporządzonym zgodnie z art. 80 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012. Ten termin płatności przypada na ostatni dzień drugiego miesiąca po wydaniu nakazu.

2. Wszelkie opóźnienia w zwrocie środków powodują naliczanie odsetek za zwłokę, począwszy od terminu płatności do dnia faktycznego dokonania płatności. Stopa takich odsetek wynosi półtora punktu procentowego powyżej stopy stosowanej przez Europejski Bank Centralny w jego głównych operacjach refinansujących w pierwszym dniu roboczym miesiąca, w którym przypada termin płatności.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 659/1999 z dnia 22 marca 1999 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania art. 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz.U. L 83 z 27.3.1999, s. 1).

SEKCJA 5

Umarzanie

Artykuł 50

Zasady

1. Programy krajowe podlegają procedurze umorzenia wszczynanej na podstawie tego, że kwoty związane z zobowiązaniem, nieobjęte wstępnymi i rocznymi płatnościami zaliczkowymi, o których mowa w art. 35, oraz wnioskiem o płatność, zgodnie z art. 44, do dnia 31 grudnia drugiego roku następującego po roku, w którym podjęto dane zobowiązanie budżetowe, zostają umorzone. W celu umorzenia Komisja oblicza kwotę, dodając jedną szóstą rocznych zobowiązań budżetowych związanych z łączną kwotą wkładu na rok 2014 do każdego zobowiązania budżetowego na lata 2015–2020.
2. W drodze odstępstwa od ust. 1 terminy umorzenia nie mają zastosowania do rocznych zobowiązań budżetowych związanych z łącznym rocznym wkładem na rok 2014.
3. Jeśli pierwsze roczne zobowiązanie budżetowe jest związane z łącznym rocznym wkładem na rok 2015, w drodze odstępstwa od ust. 1 terminy umorzenia nie mają zastosowania do rocznych zobowiązań budżetowych związanych z łącznym rocznym wkładem na rok 2015. W takich przypadkach Komisja oblicza kwotę na podstawie ust. 1, dodając jedną piątą rocznych zobowiązań budżetowych związanych z łączną kwotą wkładu na rok 2015 do każdego zobowiązania budżetowego na lata 2016–2020.
4. Zobowiązanie dotyczące ostatniego roku tego okresu umarza się zgodnie z zasadami dotyczącymi zamykania programów.
5. Każde zobowiązanie nadal otwarte w ostatnim terminie kwalifikowalności wydatków określonym w art. 17 ust. 3, w odniesieniu do którego organ odpowiedzialny nie wystosował wniosku o płatność w ciągu sześciu miesięcy od tego terminu, zostaje automatycznie umorzone.

Artykuł 51

Wyjątki od umorzenia zobowiązań

1. Kwotę podlegającą umorzeniu pomniejsza się o kwoty, których organ odpowiedzialny nie był w stanie zadeklarować Komisji z powodu:
 - a) działań zawieszonych w wyniku postępowania sądowego lub odwołania administracyjnego o skutku zawieszającym; lub
 - b) działania siły wyższej mającej poważny wpływ na realizację całości lub części programu krajowego. Organy odpowiedzialne powołujące się na działanie siły wyższej wykazują jej bezpośrednie skutki dla realizacji całości lub części programu krajowego.

Z wnioskiem o pomniejszenie kwoty można wystąpić jeden raz, jeżeli zawieszenie działań lub działanie siły wyższej trwało nie dłużej niż jeden rok. Jeżeli zawieszenie działań lub działanie siły wyższej trwało dłużej niż jeden rok, z wnioskiem o pomniejszenie kwoty można występować wiele razy w zależności od czasu działania siły wyższej lub liczby lat, jakie upłynęły między datą decyzji sądowej lub administracyjnej zawieszającej realizację działania a datą ostatecznej decyzji sądowej lub administracyjnej.

2. Państwo członkowskie przesyła Komisji informacje dotyczące wyjątków, o których mowa w ust. 1, do dnia 31 stycznia, aby zadeklarować kwotę do końca poprzedniego roku.
3. Przy obliczaniu kwoty automatycznego umorzenia nie uwzględnia się tej części zobowiązań budżetowych, w odniesieniu do której przedstawiono wniosek o płatność, ale której płatność została pomniejszona lub zawieszona przez Komisję na dzień 31 grudnia roku $N + 2$.

Artykuł 52

Procedura

1. W przypadku gdy istnieje ryzyko zastosowania umorzenia na podstawie art. 50, Komisja niezwłocznie informuje państwo członkowskie.

2. W oparciu o informacje, którymi dysponuje w dniu 31 stycznia Komisja informuje organ odpowiedzialny o kwocie umorzenia wynikającej z informacji, którymi dysponuje.
3. Dane państwo członkowskie ma dwa miesiące na zaakceptowanie kwoty, która ma zostać umorzona, lub na przedstawienie swoich uwag.
4. Komisja dokonuje automatycznego umorzenia nie później niż w terminie dziewięciu miesięcy po upływie ostatniego terminu wynikającego z zastosowania ust. 1–3.
5. W przypadku zastosowania automatycznego umorzenia wkład z budżetu Unii na rzecz danego programu krajowego zostaje zmniejszony w odniesieniu do danego roku o kwotę automatycznego umorzenia. Wkład Unii ujęty w planie finansowym będzie zmniejszony proporcjonalnie, chyba że państwo członkowskie przedstawi zmieniony plan finansowy.

ROZDZIAŁ V

INFORMOWANIE, KOMUNIKACJA, MONITOROWANIE, OCENA I SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Artykuł 53

Działania informacyjne i promocyjne

1. Państwa członkowskie i organy odpowiedzialne odpowiadają za:
 - a) stronę internetową lub portal internetowy zawierające informacje o programach krajowych i dostępie do programów krajowych w danym państwie członkowskim;
 - b) informowanie potencjalnych beneficjentów o możliwościach finansowania w ramach programów krajowych;
 - c) rozpowszechnianie wśród obywateli Unii informacji o roli i osiągnięciach rozporządzeń szczegółowych poprzez działania informacyjne i komunikacyjne dotyczące wyników i wpływu programów krajowych.
2. Państwa członkowskie zapewniają przejrzystość realizacji programów krajowych i prowadzą wykaz działań wspieranych w ramach każdego programu krajowego dostępny za pośrednictwem strony internetowej lub portalu internetowego. Wykaz działań obejmuje aktualne informacje o beneficjentach końcowych, nazwy projektów i kwotę finansowania unijnego przyznaną na poszczególne projekty.
3. Co do zasady informacje są upubliczniane, z wyjątkiem przypadków, gdy są one zastrzeżone ze względu na ich poufny charakter, zwłaszcza gdy dotyczą bezpieczeństwa, porządku publicznego, dochodzeń w sprawach karnych i ochrony danych osobowych.
4. Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 58, w celu ustanowienia przepisów dotyczących działań informacyjnych i promocyjnych skierowanych do opinii publicznej oraz działań informacyjnych skierowanych do beneficjentów.
5. Komisja określa, w drodze aktów wykonawczych, charakterystykę techniczną działań informacyjnych i promocyjnych. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 59 ust. 3.

Artykuł 54

Sprawozdania z realizacji

1. Do dnia 31 marca 2016 r. oraz do dnia 31 marca każdego kolejnego roku do roku 2022 włącznie organ odpowiedzialny przedstawia Komisji roczne sprawozdanie z realizacji każdego programu krajowego w poprzednim roku budżetowym; może również opublikować na odpowiednim szczeblu informacje na ten temat. Sprawozdanie przedstawione w roku 2016 obejmuje lata budżetowe 2014 i 2015. Państwo członkowskie przedstawia sprawozdanie końcowe z realizacji programów krajowych do dnia 31 grudnia 2023 r.
2. Roczne sprawozdania z realizacji zawierają informacje dotyczące:
 - a) realizacji programów krajowych w odniesieniu do danych finansowych i wskaźników;
 - b) wszelkich znaczących kwestii, które mają wpływ na realizację programu krajowego.

3. W świetle przeglądu śródkresowego, o którym mowa w art. 15, w rocznym sprawozdaniu z realizacji przedłożonym w roku 2017 przedstawia się i ocenia:

- a) informacje, o których mowa w ust. 2;
- b) postępy w osiągnięciu w programach krajowych celów realizowanych z wykorzystaniem wkładu z budżetu Unii;
- c) udział odnośnych partnerów, o których mowa w art. 12.

4. Roczne sprawozdanie z realizacji przedłożone w roku 2020 oraz końcowe sprawozdanie z realizacji zawierają, oprócz informacji i oceny, o których mowa w ust. 2, informacje i oceny dotyczące postępów w osiągnięciu celów programu krajowego, z uwzględnieniem wyników dialogu politycznego, o którym mowa w art. 13 ust. 1.

5. Roczne sprawozdania z realizacji, o których mowa w ust. 1–4, uznaje się za dopuszczalne, jeżeli zawierają wszystkie informacje wymagane na mocy tych ustępów. Komisja, w terminie 15 dni roboczych od otrzymania rocznego sprawozdania z realizacji, informuje dane państwo członkowskie, jeżeli sprawozdanie to nie jest dopuszczalne; jeżeli nie przekaze takiej informacji, sprawozdanie uznaje się za dopuszczalne.

6. Komisja informuje państwo członkowskie o swoich uwagach dotyczących rocznego sprawozdania z realizacji w terminie dwóch miesięcy od daty otrzymania tego sprawozdania. Jeżeli Komisja nie przekaze uwag w tym terminie, sprawozdania uznaje się za przyjęte.

7. Komisja może zgłosić uwagi do kwestii zawartych w rocznym sprawozdaniu z realizacji sporządzonym przez organ odpowiedzialny, które wpływają na realizację danego programu krajowego. W przypadku gdy takie uwagi zostaną zgłoszone, organ odpowiedzialny dostarcza niezbędnych informacji dotyczących tych uwag oraz, w stosownych przypadkach, informuje Komisję o podjętych środkach. Komisja jest informowana nie później niż trzy miesiące po zgłoszeniu takich uwag.

8. Komisja przyjmuje, w drodze aktów wykonawczych, wzory, zgodnie z którymi sporządza się roczne i końcowe sprawozdanie z realizacji. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 59 ust. 2.

Artykuł 55

Wspólne ramy monitorowania i oceny

1. Komisja prowadzi regularne monitorowanie niniejszego rozporządzenia i rozporządzeń szczegółowych, w stosownych przypadkach we współpracy z państwami członkowskimi.
2. Zgodnie z art. 57 Komisja we współpracy z państwami członkowskimi ocenia wykonywanie rozporządzeń szczegółowych.
3. Ustanawia się wspólne ramy monitorowania i oceny w celu pomiaru adekwatności, skuteczności, efektywności, wartości dodanej i trwałości działań oraz uproszczenia i zmniejszenia obciążenia administracyjnego w świetle celów niniejszego rozporządzenia i rozporządzeń szczegółowych oraz wyników w wykonywaniu niniejszego rozporządzenia i rozporządzeń szczegółowych będących instrumentami przyczyniającymi się do rozwoju przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości.
4. Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 58, w celu dalszego rozwijania wspólnych ram monitorowania i oceny.
5. Państwa członkowskie przekazują Komisji wszelkie informacje niezbędne do monitorowania i oceny niniejszego rozporządzenia i rozporządzeń szczegółowych.

6. Komisja analizuje także komplementarność działań realizowanych w ramach rozporządzeń szczegółowych względem działań prowadzonych w ramach innych stosownych unijnych polityk, instrumentów i inicjatyw.

7. Komisja zwraca szczególną uwagę na monitorowanie i ocenę działań i programów dotyczących państw trzecich, zgodnie z art. 8.

Artykuł 56

Ocena programów krajowych dokonywana przez państwa członkowskie

1. Państwa członkowskie przeprowadzają oceny, o których mowa w art. 57 ust. 1. Ocena, która ma zostać przeprowadzona w roku 2017, przyczynia się do poprawy jakości przygotowywania i realizacji programów krajowych, zgodnie ze wspólnymi ramami monitorowania i oceny.

2. Państwa członkowskie zapewniają wprowadzenie procedur służących opracowywaniu i gromadzeniu danych niezbędnych do przeprowadzenia ocen, o których mowa w ust. 1, w tym danych odnoszących się do wskaźników stosowanych we wspólnych ramach oceny i monitorowania.

3. Oceny, o których mowa w art. 57 ust. 1, przeprowadzają eksperci, którzy są funkcjonalnie niezależni od organów odpowiedzialnych, organów audytowych i organów delegowanych. Eksperti ci mogą być związani z niezależną instytucją publiczną odpowiedzialną za monitorowanie, ocenę i audyt administracji. Komisja zapewnia wytyczne dotyczące sposobu przeprowadzania ocen.

4. Oceny, o których mowa w art. 57 ust. 1, są w całości upubliczniane, z wyjątkiem przypadków, gdy informacje w nich zawarte są zastrzeżone ze względu na ich poufny charakter, zwłaszcza gdy dotyczą bezpieczeństwa, porządku publicznego, dochodzeń w sprawach karnych i ochrony danych osobowych.

Artykuł 57

Sprawozdania z oceny przedstawiane przez państwa członkowskie i Komisję

1. Zgodnie ze wspólnymi ramami monitorowania i oceny państwa członkowskie przedstawiają Komisji:

- a) do dnia 31 grudnia 2017 r. – sprawozdanie z oceny okresowej dotyczące realizacji działań objętych programami krajowymi i postępów w zakresie realizacji celów tych programów;
- b) do dnia 31 grudnia 2023 r. – sprawozdanie z oceny *ex post* dotyczące wyników działań objętych programami krajowymi.

2. Na podstawie sprawozdań, o których mowa w ust. 1, Komisja przedstawia Parlamentowi Europejskiemu, Radzie Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu i Komitetowi Regionów:

- a) do dnia 30 czerwca 2018 r. – sprawozdanie z oceny okresowej dotyczące wykonywania niniejszego rozporządzenia i rozporządzeń szczegółowych na poziomie Unii. W tym sprawozdaniu z oceny okresowej uwzględnia się również ocenę przeglądu śródkresowego przeprowadzanego zgodnie z niniejszym rozporządzeniem i rozporządzeniami szczegółowymi;
- b) do dnia 30 czerwca 2024 r. – sprawozdanie z oceny *ex post* dotyczące skutków niniejszego rozporządzenia i rozporządzeń szczegółowych po zamknięciu programów krajowych.

3. W ocenie *ex post* Komisja analizuje również wpływ rozporządzeń szczegółowych na rozwój przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości pod względem ich wkładu w realizację następujących celów:

- a) rozwój wspólnej kultury bezpieczeństwa granic, współpracy w zakresie egzekwowania prawa i zarządzania kryzysowego;
- b) skuteczne zarządzanie przepływami migracyjnymi na terytorium Unii;
- c) rozwijanie wspólnego europejskiego systemu azylowego;

- d) sprawiedliwe i równe traktowanie obywateli państw trzecich;
 - e) solidarność i współpraca między państwami członkowskimi w zakresie rozwiązywania problemów związanych z migracją i bezpieczeństwem wewnętrznym;
 - f) wspólne podejście Unii do migracji i bezpieczeństwa w stosunkach z państwami trzecimi.
4. Wszystkie sprawozdania z oceny w ramach niniejszego artykułu są w całości publikowane, z wyjątkiem przypadków gdy informacje w nich zawarte są zastrzeżone ze względu na ich poufny charakter, zwłaszcza gdy dotyczą bezpieczeństwa, porządku publicznego, dochodzeń w sprawach karnych i ochrony danych osobowych.

ROZDZIAŁ VI

PRZEPISY KOŃCOWE

Artykuł 58

Wykonywanie przekazanych uprawnień

1. Powierzenie Komisji uprawnień do przyjmowania aktów delegowanych podlega warunkom określonym w niniejszym artykule.
2. Uprawnienia do przyjmowania aktów delegowanych, o których mowa w art. 5 ust. 5, art. 26 ust. 4, art. 29 ust. 1, art. 53 ust. 4 i art. 55 ust. 4, powierza się Komisji na okres siedmiu lat od dnia 21 maja 2014 r. Komisja sporządza sprawozdanie dotyczące przekazania uprawnień nie później niż dziewięć miesięcy przed końcem okresu siedmiu lat. Przekazanie uprawnień zostaje automatycznie przedłużone na okres trzech lat, chyba że Parlament Europejski lub Rada sprzeciwią się takiemu przedłużeniu nie później niż trzy miesiące przed końcem okresu siedmiu lat.
3. Przekazanie uprawnień, o którym mowa w art. 5 ust. 5, art. 26 ust. 4, art. 29 ust. 1, art. 53 ust. 4 i art. 55 ust. 4, może zostać w dowolnym momencie odwołane przez Parlament Europejski lub przez Radę. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie określonych w niej uprawnień. Decyzja o odwołaniu staje się skuteczna od następnego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* lub w określonym w tej decyzji późniejszym terminie. Nie wpływa ona na ważność jakichkolwiek już obowiązujących aktów delegowanych.
4. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja przekazuje go równocześnie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.
5. Akt delegowany przyjęty na podstawie art. 5 ust. 5, art. 26 ust. 4, art. 29 ust. 1, art. 53 ust. 4 i art. 55 ust. 4 wchodzi w życie tylko wówczas, gdy ani Parlament Europejski, ani Rada nie wyraziły sprzeciwu w terminie dwóch miesięcy od przekazania tego aktu Parlamentowi Europejskiemu i Radzie lub gdy przed upływem tego terminu zarówno Parlament Europejski, jak i Rada poinformowały Komisję, że nie wniosą sprzeciwu. Termin ten przedłuża się o dwa miesiące z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.

Artykuł 59

Procedura komitetowa

1. Komisję wspomaga Komitet ds. Funduszy Azyłu, Migracji i Integracji oraz Bezpieczeństwa Wewnętrznego. Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.
2. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 4 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.
3. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 5 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

W przypadku gdy komitet nie wyda żadnej opinii, Komisja nie przyjmuje projektu aktu wykonawczego, z wyjątkiem przypadków określonych w art. 14 ust. 4, art. 24 ust. 5, art. 45 ust. 2, art. 47 ust. 6 i art. 53 ust. 5 niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 60

Przegląd

Na podstawie wniosku Komisji Parlament Europejski i Rada dokonują przeglądu niniejszego rozporządzenia do dnia 30 czerwca 2020 r.

*Artykuł 61***Wejście w życie i stosowanie**

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie następnego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie stosuje się od dnia 1 stycznia 2014 r.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane w państwach członkowskich zgodnie z Traktatami.

Sporządzono w Strasburgu dnia 16 kwietnia 2014 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego

M. SCHULZ

Przewodniczący

W imieniu Rady

D. KOURKOULAS

Przewodniczący
